

818 2 חלק 2

מזכירות הממשלה

סולגריה

ש מ ו ר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת הוועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית
יום א', י"ט באב התשמ"ב - 8.8.1982
(בשעה 14:00)

נכחו :

חברי הוועדה - השרים :
ש. ארליך - יו"ר (עד אמצע
סעיף הח/29), י. נאמן (יו"ר
מאמצע סעיף הח/29), ז. המר,
מ. נסים, מ. צפורי.

נציגי ההסתדרות הציונית: מ. דרובלס, ר. ויץ, י. שפירא,
א. תבין.

נעדרו:

חברי הוועדה - השרים : י. ארידור, ד. לוי, א. שרון.

נציגי ההסתדרות הציונית: א. אביחי, א. כץ, ע. לוינסקי.

מ. דקל	-	סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
חייכ ח. פורת	-	משרד המשפטים
גבי פ. אלבק	-	ועד יישובי רמת-הגולן
ש. בר-לב	-	משרד הבטחון
א. כראון	-	משרד האוצר
י. גדיש	-	משרד העבודה-והרווחה
ז. גינדל	-	החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
י. דקל	-	ועד יישובי רמת-הגולן
י. הראל	-	לשכת סגן ראש-הממשלה ושר- החקלאות
א. זייף	-	משרד החקלאות
נ. יניב	-	משרד התעשייה-והמסחר
מ. לור	-	ועד יישובי רמת-הגולן
א. ליס	-	לשכת סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
ק. מלכה	-	

./.

בפרוטוקול זה 78 דפים.

1-18 3.5
18-34 2.5
34-55 3.5
55-71 2.5

י. מרגלית	-	משרד הבינוי-והשיכון
אלימ ד. סתו	-	צה"ל
א. צור	-	לשכת סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
ח. צבן	-	הקורן-הקיימת-לישראל
י. צמח	-	נציב המים
י. שבס	-	ועד יישובי רמת-הגולן
מ. שמיר	-	מנהל מינהל מקרקעי ישראל
ע. שפירא	-	משרד החקלאות

א. לישנסקי - מזכיר הוועדה

סדר היום :	הת/28.	מינויו של שר המדע-והפיתוח לתפקיד סגן-יושב-ראש הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית	1. 48
הת/29.		רבבותיים נוספים בגולן:- תכנית אופרטיבית לפיתוח רמת-הגולן בשנים 1982 - 1987	3. 48
הת/30.		ביחר: יישוב עירוני באזור גוש-עציון	48 48
הת/31.		דניאל: יישוב קהילתי כפרי בגוש-עציון	48 48
הת/32.		נחליון (עציון הי): יישוב שיתופי במסגרת המועצה האזורית עציון	48 48
הת/33.		תקוע גי: יישוב קהילתי ליד ההרודיון	48 48

הת/28. מינויו של שר תמזע-ותפיתוח לתפקיד סגן-יושב-ראש הוועדה להתיישבות,

תמזתפת לתמשלה ולהסתדרות הציונית העו ולתית.

סגן דהימ ש. ארליך:

אני מתכבד לתוח את ישיבת הועדה ומבקש להודיע לחברי הועדה, כי תמשלה תחליטה להגדיל את נציגותה בועדה בעוד חבר, שהוא שר תפיתוח ותמזע - פרופסור יובל נאמן. אני מברך אותך, בשמחה, על הצטרפותך לועדה זו, שהיא אחת הועדות תשובות לתדינת-ישראל, לעם ישראל ולארץ ישראל.

כמובן, אני מודיע פה לנציגי תסוכנות היהודית והתהלה הציונית, שזכותכם להוסיף עוד חבר לועדה. אם תרצו לתשתמש בזכות הזאת, אין חובה כמובן, היא עומדת לזשותכם.

אני מבקש גם להציע, שהועדה תבחר בפרופסור יובל נאמן כסגן יו"ר הועדה.

מר ד. וייץ:

קודם כל, כזקן תמתישבים - אני חושב, שאני תקשיש מבינכם בועדה הזו. אני מקבל את יובל נאמן בברכה ומאחל לו עבודה פוריה. אני לא מבטיח לך תמימות דעים, אלא שעבודת הועדה תהיה פוריה ותוסיפו ישובים לנו לתתנו. אז על זה אין חי לוקי דעות.

אשר להצעה תשניה, אני לא מקבל על עצמי להביע דעה, כי אני לא בקי בקונסטטוטוציה - האם אפשר לתנות סגן מבלי שימונה סגן גם מצד תשותפים לועדה. לכן, אנו נביא זאת לדיון. לגופו של ענין, אין לנו תתנגדות, אבל נביא זאת לדיון, יכול להיות, שיצטרכו לעשות פה שיווי משקל. אני כשלעצמי, לא מחשיב כל כך את הדברים האלה. תודה.

מר מ. דרובלס:

בשמי, ואני רוצה לקוות, בשם ההסתדרות הציונית -
הכרכה ולפרופסור יובל נאמן היא גם על דעת ההסתדרות הציונית. אינני חושב,
שמינני סגן יראה כדבר עקרוני ולא תהיה לזה הסכמה. אנו נביא זאת לדיון, אבל
אינני רואה זאת כדבר עקרוני. אין ספק, שהועדה תפעל לטובת העניינים.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אני רוצה לקבוע, שפרופסור יובל נאמן נבחר
פה-אחד לסגן יו"ר הועדה הזו.

אני מבקש להודות לחברי הועדה, נציגי ההנהלה
הציונית על החלטה הזו. אנו איננו פורמליסטים. הודעתי לכם מראש, שיש לכם
זכות מלאה לצרף עוד חבר לועדה. אני גם רוצה להביע מייד משאלה, שלא תציעו סגן
נוסף. זו משאלה, שאני מקווה שתתקבל על ידכם. אנו לא מתחשבים בינינו וזה קצת
יהווה דיס-פרופורציה. אני מקווה, שתקחו זאת לתשומת לבכם.

מר מ. דרובלס:

ההנהלה הציונית קבלה החלטה עקרונית, שהיא מבצעת
כל החלטות ממשלות ישראל.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אז למה דענו וייץ צריך להתווכח איתי?

מר ר. וייץ:

אני אתקן את זה קצת. ההחלטה הזו נתקבלה לגבי
מיקום ישובים, אבל לא לגבי הדבר הועדה וגם לא לגבי תוכן הישובים. אני כשלעצמי
מביע את דעתי, ואני מקבל זאת. אני לא יכול לעשות זאת בלי להתייעץ בעמיתי,

שכן, זה יהיה לא קולגיאלי. אני חושב, שלא תהיה פה בעיה.

סגן רה"מ ש. ארליך:

תודה רבה. אנו מדברים פה מתוך הבנה הדדית, מתוך רוח טובה, וגם מתוך אי הסכמה בנושאים מסויימים.

השר י. נאמן:

אני רק רוצה להודות על הברכות ולהבטיח, שאני אעשה כמיטב יכולתי, כדי שהדברים יעשו תוך שיתוף פעולה. עם מתי דרובלס התחלנו נושא חקלאי משותף, כשנפגשנו בשנתו בנושא גן הירק, אבל עם רענן אנו מתכננים ישובים ביחד מ-1949 - 1950.

הת/29. רכבותיים נוספים בגולן: תכנית אופרטיבית לפיתוח רמת-הגולן בשנים

1982 - 1987.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אנו עוברים לסעיף של פיתוח הגולן.

אני מבקש, מראש, להתנצל בפני חברי הועדה. עלי לדדת ולל-אביב, לישיבה שאינה סובלת דיחוי. סגן יו"ר הועדה יוכל להמשיך לנהל את הישיבה. תראו עד כמה טוב, שיש סגן יו"ר.

אני מבקש מיהודה דקל להציג את התכנית, ואני מבקש את נציגי ישובי הגולן, שבאו להשתתף איתנו היום בהצגת התכנית.

מר ר. וייץ:

אדוני היו"ר, לסדר היום, לפני שאנו עוברים לדיון. אדוני היו"ר, לפני 4 חדשים הגשתי לך תזכיר, ובו היתה הצעה לדון על בעיות העדיפות של התיישבות באזורים שונים בארץ. מאחר ותקופה ארוכה הועדה לא נפגשה, מצאתי לנחוץ לחדש את התזכיר הזה ולשלוח תזכיר מחודש, ולרות שתוכן הוא אותו תוכן של לפני 4 חדשים. כיוון שבתזכיר הזה דנו בנסיבות מפתיות, במפלגה שאני משתייך לה, אז גם דווח עליו משהו בעתון "דבר". בדרך כלל, אני לא עושה דברים כאלו, אבל גם אני נבהל כל כך מפרסומים כאלה, ביחוד כשאת תמסך הראשון הגשתי כבר לפני 4 חדשים, זו רק חזרה על מה שביקשתי. אדוני היו"ר, אני רק מבקש, שההצעה לסדר היום שלי ותמכת, יובאו בהקדם לדיון בוועדה, תודה.

סגן רה"מ ש. ארליך:

נדמה לי, שאמרתי לך, שמכתבים שאני קורא בעתון, אינני קורא אותם לאחר מכן. אבל הבינותי מתמכת מלפני 4 חדשים, שבעניינים האלה אנו קצת לא תמימי דעים. ישנו גישות שונות. כיוון שמעולם לא ברחתי, ואין בכוונתי לברוח מויכוחים ומדיונים, בהם כל אחד יציג את עמדתו, אני מבטיח שנקיים על כך דיון בקרוב. אני יודע, שבעוד שבועיים, הועדה תתכנס לדון בנושאים נוספים. אינני יכול להתחייב, שהדיון על כך יהיה כבר בישיבה הקרוב, אבל אם לא בישיבה הקרובה, בגלל הנושאים שיצטרפו לסדר היום, הרי בישיבה שלאחר מכן נקיים דיון, כל אחד יציג את עמדתו והועדה תקבע את עמדת הועדה.

מר י. דקל:

בגולן, אנחנו מתקרבים ל-10,000 תושבים. אנחנו רוצים להציע דרכים מתוכננות ומגובשות מראש, להגיע לעוד 20 אלף תושבים ברמת-הגולן.

השר מ. נייסים:

כלומר, ל-30 אלף?

מר י. דקל:

ל-25 - 30 אלף.

תושבי רמת-הגולן, יחד עם החטיבה להתיישבות, הכינו דעיון מסגרותי, אשר הופץ בין כל החברים, די מזמן. זו הזוכרת שנמצאת לפניכם: "רעיונות בגולן", שבתוכה פרטים, די מסובכים, שמציגים את דרכי הטיפול השונות. אשתדל, במספר משפטים מצומצם, להציג את עיקרי הדעיון והתכנית. אנו זקוקים לדיון שיתקיים כאן, משום שמשרדי תמשיכה השונים צריכים לקחת חלק במבצע: אנחנו, חטיבת ההתיישבות, משרד התעשייה, משרד החקלאות, משרד העבודה והרווחה ומשרדים נוספים. העובדה שנוציג כאן את התכנית - ואני מקווה שהיא תתקבל בכרחה - תתן אפשרות להתחלת פעילות מסועפת של המשרדים השונים לשימוש התכנית. אנחנו מדברים על סדר גודל של 5 שנים, שבהן אנו מציעים, שהתכנית תתבצע.

אנחנו מציעים, שעיקר התכנית תתרכז במאמץ עירוני, בקצרון ובשני המרכזים הכפריים - עירוניים, האחד בדרום רמת-הגולן והאחר בצפון, כשאנו מדברים, פחות או יותר, על הכפלה האוכלוסית ביישובים הכפריים. זו עיקר התכנית.

כשאתם רואים את התחזיות שהצבנו פה בטבלה, אנו מדברים על גידול משמעותי מאוד של קצרון, על הכפלה האוכלוסית ביישובים החקלאיים ועל הכפלה והשלשה של האוכלוסיה במרכזים החצי כפריים - עירוניים. יש פה טעויות בדפוס, סהייכ, אנו מדברים על סדר גודל של תוספת 20 אלף אוכלוסין. ביחד נגיע ל-27 - 30 אלף אוכלוסין.

אם נסתכל על המפה, הכולנה, שפיקר האוכלוסיה תכוון לגידולה ויצירת תשתית תעשייתית בקצרים. בעיקר, עיי פיתוח תעשיות בעלות היקף מגוון, עיי הקמה והעברה של מפעלים מאזורים שבתם הצפיפות הולכת וגדלה, במרכז הארץ, ביניהם מפעלים ממלכתיים, שקשורים, בצורה זו או אחרת עם המדינה, בבעלות הממשלה, מפעלים בטחוניים ואחרים.

אנו מדברים על פיתוח אמצעי יצור לא חקלאיים, נוספים, בשני תחומים שבצפון הגולן ובדרומה - באזור בני-יהודה ובאזור צומת ווסט. אנו מדברים על הקמת תשתית תיירות מסועפת, שמתחילה במפעלים בדרום רמת-הגולן, חמת-גדר, חופי הכנרת והחרמון ומפעלים נוספים שקושרים ביניהם. כל זה יאפשר הגדלת הפוטנציאל היצרני ומערכת תומכת. כלומר, כל יצרן יחזיק מספר מפרנסים בענפים התומכים - שיווק, בנקאות וכו'. וכמובן, בשרותים החברתיים הקשורים בזה - חינוך, תרבות וכו'.

לאור האפשרות שתפתח פה, בעיקר בתחום העירוני בקצרים, שתאפשר גם את מערכות השרותים האחרות, תבוא הנה גם אוכלוסיה מבין כוחות הכטחון אשר משרתים באזור.

בסהייכ, אנו אומדים את היקף ההשקעות שידרש לעניין הזה, בסדר גודל של כ-11 מיליארד שקל, כל התכנית כולה.

סגן רה"מ ש. ארליך:

במחירי 1982?

מר י. דקל:

במחירי פברואר 1982.

מר מ. זרובלס:

לפי 25 שקל הדולר.

מר י. דקל:

עכשיו, ברור לגמרי, שאחד הנושאים המרכזיים והטיפול הראשוני שצריך לעשות הוא בענין של התשתית, בשיפור מערכת הצירים והכבישים, שיפור מערכת התקשורת, החשמל והתפעלים להספקת מים. על נושא הספקת המים, אדבר בעוד כמה דגעים בצורה מפורטת, כי היא גם מעניינת ומרתקת כשלעצמה וגם קשורה קשר הדוק לכל הפרשה.

היום, לאחר שהגולן הפך לחלק ממערכת החזק והמשפט הישראליים, הוא הפך לחלק ממערכת מחוז הצפון של משרד הפנים וחלים עליו חוקי התכנון והבניה. לכן, תכנית המתאר שהוכנה כשהאזור היה עדיין אזור צבאי, מקבלת התאמה לצרכים האזרחיים. בזמן הקרוב, בוודאי, תהיה מערכת החלטות שקשורה בתכנית מתאר זו. כשהיא תאושר, כולנו נוכל לצאת לדרך, גם מבחינת הדשאות, רישויים וכל הדברים שקשורים בכך.

אתם רואים כאן צבעים שונים של יעודי קרקע שונים. למעשה, התכנית הזו מרמזת על תכנית המתאר שתהיה. היא מציעה אזורים שונים. הכתמים האדומים אלו אזורי פתוח עירוניים וכפריים. הכתמים הירוקים למיניהם אלה אזורים חקלאיים ואזורי שמורות, והכתמים הצהובים אלה אזורים, שהפיתוח שלהם עדיין מועט מאוד ויש חלקים מהם, במרכז הגולן, שהם בשטחי אימונים של צה"ל. עושה רושם, שלא כל כך מהר, נצליח לשנות את גודלם. לצבא יש צרכים, שבאים לידי ביטוי, בהערכות הפיזית של התכנית הזו.

באופן יסודי, גם, תפריסה של הישובים, כפי שמתוארת על המפה הזו, לא עומדת להשתנות. במידה ותהיה תוספת ישובים, כל אחד, כשיגיע יומו, יבוא לוועדה לאישור. סהייכ, נמשיך להתרכז בקבוצת הישובים הכפריים

בדרום רמת-הגולן, בקבוצת הישובים הכפריים בצפון רמת הגולן, עם קצירן במרכז עם מספר ישובים פריפריאליים, שמספרם תמוחלט לא ישתנה בצורה יוצאת מן הכלל. עיקר התכנית מדברת על עיבויים וגידול מרשים של אוכלוסייתם.

אלה, פחות או יותר, הקווים השונים של התכנית. התכנית מדברת על סוגים שונים של פעילויות והעלויות שלהם. אתם תמצאו זאת בחוברת. יש שם התייחסות לדיור, התייחסות לתעשייה, התייחסות לאמצעי ייצור אחרים ולשרותים. אנו מציעים איזה מבנה של תפוגות תעסוקתיות. אנו רוצים, יותר ויותר, להתקרב ולודל התעסוקה הקיים באזורי פיתוח מפותחים יותר, שבהם התעשייה תלך ותכבוש חלקים הרבה יותר משמעותיים מאשר ישנם היום בגולן. אנו דיברנו על פיתוח עירוני, כעיקר התכנית, מנקודת ראות כמותית, ומכאן, גם התעשייה, לתעשייה, נושאת במטל העיקרי של הפיתוח.

בחוברת מצויין מספר יחידות דיור שמזדקק לו לענין הזה והקצב. אינני רוצה להכנס לפרטים.

גם הפיתוח החקלאי, מבוסס בעיקרו על חיזוק הישובים הקיימים והשלמת אמצעי הייצור לתקנים שנקבעו עיי משרד החקלאות, כשהישובים האלה הוקמו.

הייתי רוצה לייחס משפטים אחדים לתכנית הספקת המים. לפניכם פריסה של מאגרי המים ברמת הגולן. ברמת הגולן פיתחנו באופן רצוף, מזה למעלה מ-10 שנים, את המאגרים המקומיים שתפסו מי שטפונות. הם התבססו על אגני ניקוז מקומיים, שאיפשרו ריכוז של מים במאגר, שמתוכו אפשר להשקות במשך הקיץ. היום אנו במצב, שיש לנו 9 מאגרים קיימים, חלקם במצב פיתוח מלא, חלקם במצב שמשנתנה מדי שנה. לעיתים הסכר מוגבה. לאחר הנסיון שרצטבר בחורפים אחדים, הכמויות ממדידות ויש אפשרות לקבוע באזור מסויים גידול של אפשרות המאגר.

התכנית מצביעה על שרשרת של מאגרים, שהשינוי החשוב ביותר שחל בהם בשנים האחרונות, זה יצירת קשר הדדי ביניהם. כלומר, עודפים של מים, שמתקזים ולכוד אחד, אינם באים לפתור בעיה מקומית בלבד, אלא המערכת תאפשר העברתם למאגרים דרומיים יותר, כשהשיטה היא - העברה מצפון לדרום, מאזור גבוה יותר לנמוך יותר. כך אחסו ואיספה מערכת שלמה, שהופכת למערכת אזורית נשלטת, לא עיית מקום הסכר, אלא, למעשה, עיית חלוקה בין הצרכנים השונים, כדי שכל ישובי רמת-הגולן יוכלו להנות מכמות המים הזו.

כמות מים הזו, כולה, היא למעשה רווח נטו למאזן המים הארצי. כי בעבר, כשהמים האלה זרמו לכנרת בשטפונות ורצינו להשתמש בהם לחקלאות ולל אזור שהוא, היינו צריכים לשאוב אותם מהכנרת ממינוס 208 עד לגובה המפעל הארצי ולאחר מכן להוביל אותם לדרום. או שהיה גם מפעל כנרת - דרום רמת-הגולן, ששאב מים מהכנרת והעלה אותם מחדש לגובה 250. כאן אנו מדברים על כמויות מים, שאנו תופסים אותם בגובה של 500 - 600 מטר מעל פני הים עד גובה של 200 - 250 מטר מעל פני הים ואנו חוסכים את כל האנרגיה, שהיה צריך להשקיע, כדי לשאוב את המים ולהובילם מהכנרת לאזורים הדרומיים בלבד, לא רק כדי להעבירם לאזורים הצפוניים, שפרושו סדרי גודל של השקעות לא מוצדקות. כך שיש לדאוג בכל כמות המים שנאגרת כאן תוספת נטו למאזן המים הארצי. מדברים פה, סה"כ, על 24 מאגרים, החל ממאגרים של 5 מליון קוב עד מאגרים קצת יותר קטנים, של 3.5 מליון קוב, ויש גם מאגרים קטנים של חצי מליון ממ"ק.

באשר לסדרי הקדימות כאן - הצבנו את כל המערכת הזו בסדרי קדימות, כדי להתמודד עם השאלה במסגרת השאלות התקציביות שנעמוד בהן. אני רק רוצה שתקחו בחשבון, שההערכות הכספיות כאן מבוססות על 10 שקלים למ"ק - זה מחיר נמוך שבנמוכים מסה"כ כל העלויות שאפשר להעלות על הדעת בפיתוח מקורות מים, שהיום אנחנו מפתחים בישראל. חשבנו שזה יהיה נכון, במסגרת דיון על תכנית עבודה בגולן ופיתוח מפעל רבבותיים בגולן, שהחלק הזה יעמוד נגד עינינו.

זהו, אני חושב, שהקווים הכלליים של התכנית
הוצגו. אולי חבריינו בגולן, שהיו שותפים להכנתה, ירצו להוסיף. זה כמובן תלוי
בהסכמתך.

מר י. הראל:

קודם כל, תוספת קטנה או תיקון קטן למה שנאמר.
בנוסף לכל הדברים שנאמרו, אם תעיינו בחוברת, מדובר על מרכז אזורי שלישי באזור
ווסט.

מר י. דקל:

זה נאמר. יש החלטה על זה.

מר י. הראל:

אני רוצה להגיד מילה על תמצב כרגע. הגולן
נמצא, מזה כמה שנים, בתקופה שקטה. ניתן לשער, שאחת מתוצאות המלחמה תהיה,
שהתקופה השקטה תמשך לפחות עוד כמה שנים. אנו רואים את ערכה של תקופה השקטה,
בכך שתהיה תקופה של התבססות וקראת תקופות קשות, שיכולות לבוא בעתיד, בגבול
שאנחנו נמצאים בו.

לאחר המנגינה היפה ששמענו כאן, תציאות כרגע זה
היא, שהגולן לא נמצא כרגע בפיתוח, אלא בעצירה פחות או יותר, ובנקודות
מסויימות, אפילו בסכנת ירידה.

אם אני אתחיל מהנקודה העיקרית, מקצרים - קצב
הבניה בקצרים הוא חלק קטן מאוד מהקצב שמתואר בתכנית הזו, ב-5 שנים. מדובר
ב-100 יחידות בשנה. תעווש של קצרים לא תתחיל לזוז.

אם אני עובר להתיישבות - הישובים שהפיקו להתבסס עד 1973 מבוססים. עם בעיות, אבל מבוססים. הישובים החדשים לא קיבלו את אמצעי הייצור המינימאליים, שמקובל, שהם צריכים לקבל. הם מהווים עול על ארגוני הקניות שלהם, על התנועות שלהם, על כל מיני גורמים ופרנסה לבנקים.

כאשר לתרכז תשלומי בווסט, לא נעשו בשטח שום צעדים לתחילת הטיפול בהקמתו. ההרגשה היא, שהאזור נעצר.

כאשר הבנו את התכנית הזו, לא הבנו פמפלט ולא חזון, אלא ניסינו לעשות תכנית, במסגרת היכולת התקציבית של המדינה, כפי שאנו מכירים אותה. לכן לא הבנו לתכנית של 100 או 200 אלף, אלא ל-20 אלף תושבים נוספים בכמה שנים, כשהתכנית מדברת על מספרים קטנים, יחסית, כל שנה, במסגרות קטנות. גם לא הבאנו תכנית, מתוך מחשבה, שהיא תקוצץ לחצי, אלא ניסינו, יחד עם תחלוקה להתיישבות, לזכות על תכנית ראלית - מינימאלית. התכנית עוד לא אושרה, לכן קשה לטעון נגד זה שהיא לא מבוצעת, אבל מה שמתבצע היום בשטח הוא רחוק מהתכנית. לכן, התכנית שמובאת בפניכם כאן היום היא הצעה להתחיל שוב בפיתוח הגולן, בצעדים ראיסטיים. אין כאן הצעה לעשרות נקודות חדשות. יש כאן תשלמה עם ישוב אחד או שניים נוספים. אין ערים חדשים, אלא מדובר על הדחבת קצרים עצמה בקצב מינימאלי, שהוא פחות מכל קצב שהכרנו בערי פיתוח בזמנו.

דבר אחרון, בינינו, אנחנו מדברים הדבה על הקשר בין מה שיוחלט לבין מה שיבוצע. או במילים אחרות, על הקשר בין המגמות והתקציב. לנו לא כל כך ברור, שאם מה שיוחלט כאן, זה אומר, שכלוח הזמנים הזה יש כוונה לבצע, או תקציב לבצע. לגבי האנשים שישנם בגולן, או אולי בארץ, הנושא הזה הוא נושא של אמינות. לכן חשוב שיהיה ברור, שמה שבכוונתכם לחליט צריך להיות בביצוע, עפ"י לוח זמנים ראי. התכנית הזו, לפי נסיון שיש לנו מ-15 השנים האחרונות, ניתנת לביצוע בלי בעיות מיוחדות. ישנם האנשים, ישנם העולים, ישנן

כל תמכרות. אבל כל הגורמים צריכים לקבל את האפשרות לבצע זאת בלוח הזמנים הזה ולהוציא את הגולן, במהרה, מאווירת הקפאון, או אפילו מאווירת היאוש.

מר י. שבס:

סה"כ, יהודה מיצה את מה שאנו רוצים להשיג משיבת הועדה. הגולן, לשמחתנו, הפך להיות בשנתיים - שלוש האחרונות אזור אטרקטיבי. באות אלפי פניות מאנשים שרוצים לבוא לגולן, גם לקצרון, גם למרכזים האזוריים וגם להתיישבות הכפרית. אני מציע, שבמשך הישיבה, זוהר גינדל, שעסק בזה בשנה האחרונה, ימסור אינפורמציה. רק בשבועות האחרונים קיימנו מבצע לקליטה במושבים בגולן והיו 600 פניות. 600 משפחות מוכנות להתיישב במושבים. זה לא אומר, שכל ה-600 מתאימות ויבואו להתיישב, אבל זה אומר שיש רצון לבוא להתיישב בגולן יותר מאשר היה בשנים שקדמו לחולת החוק, שהיתה אז די הקפאה.

אינני רוצה לומר, שיש לי ביקורת על תוסדות או על המשרדים שעוסקים בכך. גם תחלקה להתיישבות, גם משרד השיכון, גם משרד התקשורת ואחרים, עושים הרבה מאמצים לקדם את העניינים, לקדם את הנושאים, אבל, לפי הערכה שלנו, לא בקצב הנכון. וזאת, לא רק בגלל שאין מקורות כספיים, אלא גם בדברים שלא קשורים בכסף, אלא קשורים בעדיפות וברצון להשקיע - לא כולם נתונים לעניין.

אם אחזור לנושא הכספי, בנושאים מסויימים יש נסיגה בשנתיים האחרונות. בדקתי זאת לקראת הישיבה. בשנתיים האחרונות, בסל התקציבים של תחלקה להתיישבות יש נסיגה ב-5% לפחות, בתקציב הגולן, בתוך סל התקציבים. בשנה האחרונה, לפי הערכה שלי, זה יהיה עוד יותר. אינני יודע מי משפיע בעניין הזה ומי קובע. העובדה היא, שבתקציב הגולן, מתוך תקציב תחלקה להתיישבות, חלה נסיגה משמעותית בשנים האחרונות, ולרות, שלפי הערכתנו, אין שום סיבה, שכך יהיה. יש מספיק אמצעי ייצור, שחסרים ליושבים הקיימים, לא חדשים, שמונעים מאותם ישובים להתפתח. עשינו בדיקה יחד עם תחלקה, והתברר, שבתקציב

המחלקה השנה חסרים 150 מליון שקל כדי לחתום בקצב הנורמאלי ולא מעל ומעבר. הדברים האלה חייבים להעשות, כי אם לא נעשה זאת, זו נסיגה. הוא הדין לגבי בנייה. יש לנו ויכוח עם המנהל לבנייה כפרית - אני חושב, שהקצב צריך להיות שונה לגמרי. כמובן, שהקצב צריך להיות תלוי בתפקת אמצעי ייצור לקצרים. אנחנו במוי"מ מתמשך עם מערכת הבטחון על מפעלים שיעברו לקצרים. המו"מ הזה מתמשך. אין לנו תשובה לשום דבר בענין הזה. אזור התעשייה פתוח לקליטה. רוב החברים שיושבים כאן ביקרו באזור התעשייה, ראו אותו. הוא מפותח, יפה, מרשים, קורא לאנשים להגיע. הגענו להשגים בקשירת קצוות, בקשירת קשר עם האנשים, רק צריך לתת דחיפה לפיתוח הענין הזה.

סהיכ, יהודה מיצה את הנושא באופן עקרוני. אני חושב, שבאמצעות הועדה, צריך לתת תנופה לכל נושא פיתוח הגולן. התכנית היא תכנית ראלית, לא תכנית גרנדיוזית. שוחחתי פה כמעט עם כל אחד מיושבי השולחן. אף אחד לא אמר לי, בשיחות, שהתכנית היא גרנדיוזית ועוברת את גבולות ההגיון. לפי דעתנו, הדבר הזה אפשרי.

סגן דהיימ ש. ארליך:

אנחנו עוברים עכשיו לדיון.

מר מ. דרובול:

אני רוצה לפתוח ב"שהחיינו" למרות שאנחנו שומעים מאנשי הגולן, שלא נעשה מספיק. אני רוצה להזכיר קצת נשכחות. בשנת 1975 היה לי הכבוד לבקר בגולן יחד עם ועדת הכלכלה של הכנסת. התכנסנו אז בגולן ומשאלת תושבי הגולן היתה - להגיע ל-10,000 יהודים בגולן. תודה לאל, כבר הגענו והשגנו את היעד וכבר יש 10,000 יהודים בגולן.

השר מ. ציפורי:

יש 7,900.

מר מ. דרובלס:

אי אפשר ללכת לפי הטבלה הזו, כי בכל רגע יש

שינוי, בכל רגע, כן ירבו.

השר מ. ציפורי:

כאשר מציגים לי מסמך, אני מתייחס אליו ברצינות.

מר מ. דרובלס:

ואילו היום, מדברים בגולן על רכבת יהודים. ואם

חסרים 200 - 300 הם יבואו מחר - מחרתיים. בכל זאת, יש במה להתגאות באוכלוסיה
ובהשגים שהושגו בגולן.

יחד עם זאת, אני מאמין שיש עוד מה לעשות. מה

תמצב בגולן - מבחינת האוכלוסיה החקלאית בגולן, יש לנו אמצעי ייצור בצפון
ובדרום. באופן ממשי, ניצלנו כמעט את רוב אמצעי הייצור החקלאים שישנם בגולן.
יש לתמשיך ולהוסיף עוד אוכלוסיה בגולן, לא על אמצעי הייצור החקלאיים, כי
פוטנציאל חקלאי כמעט ואין, אלא להוסיף אוכלוסיה ולהרחיבה על אמצעי ייצור
אחרים, לא חקלאיים, קרי, תעשייתיים.

באשר להערה, כי כביכול חל פיחות בתקציבים

לגולן. אני מסכים עם אנשי הגולן, שהכספים העומדים לדשותנו לא מספיקים וצריכים
להגדיל אותם. אבל אם בודקים את הסל ורואים שזה 5% פחות ממה שהיה קודם, הדי
בתשתית ראשונית אנו צריכים להשקיע הרבה יותר. לעיבוי אח"כ, אפשר להסתכל על זה
בצורה אחרת, ולכן זה לא חייב להיות באותה פרופורציה, אלא צריך להסתכל באופן
קונקרטי על מה שאנו צריכים להשקיע.

אני רוצה לברך את הממשלה, כי ביוזמת ממשלת ישראל יצאנו ועיבדנו את התכנית הזו, יחד עם הישובים. אני מאמין, באופן אישי, שהתכנית הזו, אמנם גם תבוצע, בעיקר עכשיו, לאחר שכנסת ישראל החליטה, שהגולן הוא חלק בלתי נפרד מארץ ישראל וחוק מדינת-ישראל חלק גם על רמת הגולן. אני מאמין, שבפרק הזמן הזה שעד 1987, נוכל להשיג את היעד ולהגיע לדבבותיים. סהייכ נעשה הדבה ועם חומר כזה, אוכלוסיה כזו ומאמצים שלנו, בהחלט נשיג את היעד שם.

השר מ. ציפורי:

כמה דברים כלליים, שמתייחסים גם לנושא. היות וסיירתי בכמה וכמה ישובים, גם עירוניים וגם חקלאים, אני רואה כאן כמה בעיות.

ראשית, בקשר למגזר חקלאי - כל זמן, שאצלנו לא יהיה ברור, שחקלאות, בכל העולם, זה נושא מסובסד ומסובסד מאוד, הנושא הזה לא יכול להתפתח. בכל הישובים יש לנו פוטנציה גדולה לגידול, אבל מה שעוצר אותם זה לא עוד ישוב ולא עוד קצת מים, אלא מכסות הייצור. מכסות הייצור סוגרות את מרבית הישובים. מכסות הייצור, אם זה לייצוא או לשוק בארץ. פרושו, אם אנחנו רוצים לדבר על ישוב חקלאי, אנחנו צריכים להחליט איפה הוא ולדאות איך אנחנו נותנים לו את העדיפות כדי שהישוב הזה יגדל. נדמה לי, שבכל אחד מהישובים חקלאיים שלנו, באזורי הפיתוח, שיש לנו בהם עניין מיוחד, צריך לעשות צעדים מיוחדים ולתת להם מכסות יצוא יותר גדולות, ומכסות ייצור יותר גדולות בארץ. אם להזכיר את דיין זייל - ביום אחד הוא החליט שאין רפתות בנחלת יצחק - זה עלה כמה שזה עלה והעבירו את הדפתות למקומות אחרים, לאחר שהוציאו אותן משם. אז אם מישו חושב שהגולן, יהודה ושומרון, הגליל או פתחת-שלום חשבים הוא צריך לעשות תכנית יותר עמוקה, עם כל המשמעויות של זה, אחרת הנושא הוא לא רציני. כי אם ביישוב חקלאי יש מקום ל-80 או 100 משפחות ויש שם רק 30 או 40 - מבזבזים את כספי המדינה על תשתית והתשתית הזו לא מנוצלת עד תומה. זה לנושא הישובים חקלאיים. אם מדובר כאן על 5,000, משנגיע ל-10,000 עיי ריבוי טיבעי, תהיה הגירה משם, אם

מקורות תפוסה והגידול שלום לא ילכו. לא יעזור דבר. אינני יודע עד כמה העמיקו במחשבה לגבי נקודה זו. לא הייתי בישוב חקלאי אחד, שלא שמעתי שם את הבעיות האלה, או על מכסות יצוא או על מכסות ייצור בתוך הארץ והגבלות שמטי לים עליהם.

הנושא השני, במרבית הישובים האלה, אם אנחנו רוצים להגיע לאוכלוסיה יותר גדולה, זה נושא תעוש והתיירות. אני רוצה להזכיר רק, שבתירות, בלי לעשות הפרדה בין מיעוטים ויהודים, אנחנו נותנים תפוסה גדולה למיעוטים, בכל הארץ, גם בתל-אביב וגם בירושלים.

מר א. בראון:

לא בכפר גלעדי ובמקומות כאלה.

מר י. דקל:

צר לי, אבל גם בתעשייה תמצב דומה.

השר מ. ציפורי:

אני יודע. אנחנו בנינו את מעלה אדומים ו-85%

מהעובדים שם הם ערבים.

מר מ. דרובלס:

אבל בקדומים, באלון-מורה ובשילה לא עובד אפילו

ערבי אחד.

השר מ. ציפורי:

אבל אין שם תעשיות מספיקות. על זה אני כעת

מדבר. לכן אני אומר שצריך להתחיל במפעל יותר גדול של תעוש האזורים האלה, עם

התנאים המתאימים, ההגבלות והפוטצניה. למשל, במעלה אפרים, או בקצרון, אני

חושב, שאפשר להגיע למספרים יותר גדולים. אם יעשו תעשייה חכמה עם הדבה עבודת ידיים, הדברים האלה יוכלו להתפתח. אם לא נעשה את זה, הדברים לא יזוזו. בזה צריך לפצל את כל אמצעי הלחץ תמלכתיים ואמצעי הרבון תמלכתיים.

אני יודע, שהתעשייה שלנו לא רצה לגידול כל כך גדול מבחינת השווקים. יכול להיות, עם כל הבעיות שישנו, שצריך ליצור לחצים על העברת תעשיות. אם לא ניצור לחצים, הכל יהיו דיבורים יפים, אך לא יהיה גידול של ישוב ולא שום דבר.

ישנו נושא נוסף, שמיועד לתתיישרים עם כל הפטריוטיות וכו'. בתשתית יסוד יש להשקיע, אבל היתר, בכל הישובים העירוניים, אני חושב, שצריך ללכת על פרינציפ של "כנה ביתך". שיתנו שם מגרש יותר גדול, לא של 500 מ"ר, אלא של 1,500 מ"ר ויגידו, שמי שרוצה לבנות את הארץ, שילך ויבנה בכספו. לבד לא נוכל לבנות את זה. לישובים חקלאיים יש קריטריונים אחרים, ביחוד אם אלה קיבוצים. אשר לאחרים, אנחנו צריכים לחוץ יותר על "כנה ביתך". אני חושב, שהאטרקציה של 500 מ"ר לא מושכת אנשים. יש מספיק שטחים וצריך לבנות את זה יותר ברוחב לב, לכן דונם, דונם וחצי או שני דונם, יביאו יותר משתכנים לשם. זה חלק אחד של גידול.

חלק שני של גידול, במיוחד סביב "כנה ביתך" חייב להיות עורף של אנשים שמוצאים את פרנסתם בטבריה או במקום אחד בסביבה. צריך לבנות שיכוני מגורים בתנאים כאלו של קרקע, שלאנשים יהיה כדאי לבוא לגור במקום כזה. זה נכון בקשר לכל רחבי הארץ.

אם לא נלך על שלושת המישורים שציינתי יחד, אני חושש, שרוב הדברים ישארו יותר בגדר של הכרזות וכו', אך לא יהיה גידול מסיבי.

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ז.ת.)

השר מ. ציפורי:

זה נכון בקשר לכל רחבי הארץ. אם אנחנו לא נלך בשלושת התישורים האלה יחד, אני חושב, שרוב הדברים ישארו יותר בגדר של הכרזות ולא יהיה גידול מאסיבי.

ישנה נקודה, שאתה יצאנו גם לקראת הבחירות לנסת - על תכנית ה-100,000, שהם אינם בשמיים. לצערי הגדול, ה-100,000 הם בתל-אביב ולא בניו-יורק וצריך להוציא אותם מתל-אביב וחיפה. אך כדי להגיע לזה, אנו חייבים, בשלושת התישורים שהזכרתי, לפעול בצורה יותר אינטנסיבית ובהחלטות קבועות.

כאשר הציגו את התקציב, בתחילת השנה, אני אמרתי: אני מוכן, לגבי משרד התקשורת, שיסתכלו בתקציב ויגידו מה אני משקיע השנה באיזורי הפיתוח. כל משרד, החל בסוכנות וכלה במשרדים אחרים, צריך להציג מה תפריקטים, שהוא עושה השנה בשטח. אם לא יוצגו תפריקטים, לא יהיה כלום.

אני רוצה לברך על כך, שהסוכנות הציגה כאן את ה-11 מיליארד שקל. חשוב מאד, שאנו נדבר במספרים ולא נרמה את עצמנו. כי אני זוכר, לפני 3 שנים, כשאני הצגתי תכנית התישבות ואמרתי א מיליונים או מיליארדים, קפצו כולם ודיברו על נזק להתישבות. אם לא אומרים דברים מדויקים, לא יצא שום דבר.

דבר אחרון, יש לנו היום כמות גדולה מאד של מאחזי נח"ל. צריך לעשות מאמץ מיוחד לתפוך אותם להתישבות. עשינו דוגמא אחת

במשרד הבטחון על שני ישובים, שגמרנו להקים אותם ואזרחנו אותם תוך זמן קצר. חייבים לעשות תכנית אזרח מהירה של מרבית הישובים, שניתן לאזרח.

מר א. בראון:

לא שניים, אלא ארבעה.

השר מ. ציפורי:

בסך הכל, אם לא נתקוף כך את הבעיה, אני חושב, שלא נגיע ל-100,000 וגם לא לפחות ואולי, אם לא נטפל במיגזר החקלאי נכון, לא רק שלא נגדל, אלא אפילו נצטמק.

מר צ. ישי:

אני רוצה להעיר מספר הערות, בנושא התפיצי של פיתוח תשתית ומקורות המים ברמת הגולן.

לצערי, אני לא קיבלתי את התכנית המפורטת, אשר מוגשת כאן, ולא הספקתי לעיין בה. אך נדמה לי, שההערות שאני רוצה להעיר הן, פחות או יותר, מתאימות לקונצפציה הכללית של התכנית המוצעת.

רבותי, אנו פועלים לפי התכנית המאושרת האחרונה והתכנית הזאת דורשת כ-59 מיליון קוב מים לדמת הגולן, לצריכה חקלאית וגם למי שתיה.

הצלחנו, עד לשנה שוטפת זו, לפתח כ-37 מלמ"ק גם בצפון הדמה וגם בדרומה, ואנחנו ערוכים כעת, למשך שלוש השנים הבאות, לפתח את ה-22 מלמ"ק הנוספים, שאנו חייבים לתמציא אותם. בתערכה זהירה, ה-22 מלמ"ק האלה יעלו למשק המדינה כ-2.5 מיליארד שקל. זה מאמץ לא קטן, כדי שנוכל לפתח את אותם מקורות המים, שתחייבנו כבר.

לכן, אם מדובר היום על אותן כמויות מים - ואני לא מדבר כאן כלל על מי שתיה - אם תכנית זו בעיקרה היא גיזול ותרחכות של ישובים עירוניים ומרכזים איזוריים, בצורה זו או אחרת, אנו מכרכים עליה, אפילו אם היא תכביד על משק תמים. לדעתי, נוכל להתמודד עם הבעיה. אך אם תכנית זו דורשת כמות מים נוספת לחקלאות, חוששני שבטווח זמן זה, שמדובר עליו, 1982-1987, כפי שזה מצטייר כאן - ואת האינפורמציה שלי אני שואב, כרגע, מהטבלאות הנמצאות כאן - חוששני, שזו תהיה מעמסה כבדה מאד.

נקודה שניה - כמויות תמים ברמת הגולן, שנוכל להקציב, הן מצומצמות - ואחייב אגיד כמה מלים בנושא תמאגרים. פוטנציאל תמים הארצי מנוצל ואפילו מעבר לזה. לא רק שאנו לא מחזירים חובות, אלא אנו גם חוטאים בשאיבת יתר. לא יתכן, שכל תכניות תמים של רמת הגולן תתבססה על תמאגרים. תמאגרים הם רק חלק של הבעיה, אך לא הבעיה כולה. ראינו השנה, כאשר בהתחלת החורף, עמדנו בפני חשש, שנעמוד בפני מצב של שנה שחונה ותמאגרים ברמת הגולן לא התמלאו, אז לא רק שלא היה לנו פתרון לחקלאות בצפון רמת הגולן, אלא גם עמדנו בפני בעיה של אספקת מי שתיה לישובים. אספקת מי שתיה לישובים, לא נוכל לפתור דרך הכנסת בצפון רמת הגולן. אם זה קושי שניתן להתגבר עליו בדרום הדמה, או במרכז, הנושא בצפון רמת הגולן כמעט ואינו ניתן לפתרון דרך הכנסת.

נכון, שתמאגרים מוסיפים מים לפוטנציאל תמים הארצי. אך, שוב פעם, אנו לא יכולים לבסס התיישבות ברמת הגולן רק על תמאגרים. תמאגרים יכולים להיות אבן יסוד, אך לא הכל. אנחנו חייבים, בנוסף לתמאגרים, לפתח מערכת, כדי שנוכל לעמוד באספקת מי שתיה וגם כשנות בצורת. אם מדובר על ממוצע של שנה אחת לחמש - בצורת ברמת הגולן, הדברים האלה צריכים להשקל בכובד ראש.

ניסיונו, ולמשל, לבחון תכנית שהובאה לפנינו והיא

- ניצול מי הבניאס והעברתם לצפון הדמה, לאספקת מי שתיה ולחקלאות. נכון, שיהודה אמר, שאני קצת מסתכל בתמיהה על המספרים שנאמרו שם, אך נזמה לי, שההנחה, שאתה יוצא ממנה, שקוב מים בצפון רמת הגולן ינוע בסביבות 10 שקלים, היא הערכה זהירה מאד. אני חושב, שאתה לוקה פה באופטימיות. קוב מים בצפון רמת הגולן יעלה הרבה יותר מהסכום הזה. אפילו בדרום הדמה, כל זמן שלא מצאו פתרון ואין לנו טכנולוגיה מתאימה, לא נוכל לומר, שכאן יש לנו פתרון, אפילו לדרום הדמה, לצד מזרח.

לכן, אם התכנית מדברת על תוספת אוכלוסיה עירונית, נברך עליה. לעתי, באמצעים מתאימים, נוכל להתגבר. זאת, כמובן, אם אנו נשארים, פחות או יותר, במסגרת הפיתוח החקלאי, באותן התכניות שנעות בסביבות ה-60 מלחיק מים, כי זה נראה לי, ולמשך 3-4 השנים הבאות, כמעט כגבול עליון, שמשק תמים יכול להתמודד אתן.

סגן רה"מ ש. ארליך:

פירוש הדבר, שחקלאות לא נפתח?

מר צ. ישי:

חקלאות נוכל לפתח במסגרת ה-60 מיליון הקיימים.

היום פיתחנו רק 38 מיליון ואנחנו עובדים על עוד 22 מיליון, אם נקבל את ה-2.5 מיליארד שקלים.

חשר מ. נסים:

מה יהיה מספר התושבים, שאפשר לאכלס ברמת הגולן,

בשביל ה-60 מיליון?

סגן רהי"מ ש. ארליך:

אני רוצה להבין - אתה זיכרת על 59 מיליון קוב

מים, אלה זרושים היום, או בעוד 5 שנים?

מר צ. ישי:

היום יש לנו רק 37 מיליון. 59 מיליון יהיו

נחוצים במשך חמש השנים הבאות.

סגן רהי"מ ש. ארליך:

איך אתה מספק את ה-37 מיליון?

מר צ. ישי:

37 מיליון מפותחים היום ואני מספק אותם במפעלים

שונים. חלק מהבטרת, חלק מתמאגרים וחלק מקיזוחים.

סגן רהי"מ ש. ארליך:

כלומר, בעוד 5 שנים, יהיה צורך בעוד 22 מיליון?

מר צ. ישי:

כן - וזה עולה 2.5 מיליארד שקל.

סגן רהי"מ ש. ארליך:

מים יותר יקרים מכסף. אתה מזכיר על 59 מיליון,

כולל פיתוח וזקלאות?

מר צ. ישי:

כו.

סגן רה"מ ש. ארליך:

אני מתנצל בפניכם, שעלי לעזוב. אני מבקש את

סגן יו"ר הועדה, פרופי נאמן, לתמוך בניהול הישיבה.

מר י. מרגלית:

משרד הביטוי מנה את רמת הגולן כאיזור בעל עדיפות, במסגרת חלוקת המשאבים שלו. אנו שמנו לעצמנו בעבר מטרה - ועד כה, עמדנו בה - שנושא השיכון לא יהווה מגבלה לאכלוס רמת הגולן. אני מרשה לעצמי לקבוע, שעד היום, הצלחנו לעמוד בכך והצלחנו ליצור מצב, שכרוב הישובים החקלאיים וגם בעיר קצרין, ישנו דיור זמין לצרכי קליטה. אז אם לא זייקתי לגבי ישוב זה או אחר, לנקודת זמן מסוימת, באופן כללי, זה המצב. הצלחנו לשמור על המצב, שלפניו אנחנו מסוגלים, לכל עולה לדמת הגולן, ולתת דיור.

היקף הביצועים שלנו, מדי שנה, ברמת הגולן, נע

בסדר גודל של 200-250 יחידות.

השר מ. ציפורי:

גם במגזר חקלאי?

מר י. מרגלית:

בסך הכל - זה המומצע. הצעת התכנית, כפי שמופיעה כאן, מצביעה על הגדלת תמנה עד כדי פי 3. אנחנו, בעקרון, קבענו לעצמנו, שאם תהיה נהירה גדולה יותר לגולן, אם היא תהיה בגבולות סבירים, זייא אם נצטרך להגדיל את תמנה מ-250 ל-300 או 350, עוד נוכל לעמוד בזה. אך אם יזובר על היקפים, כפי שמופיעים בתכנית, קרוב לזואי, שיצטרכו לתמצא משאבים

מיוחדים.

אני רוצה להעיר, מתוך היכרות של נושא רמת הגולן ומתוך קשר הדוק, שיש לנו במינהל לבניה כפרית עם רמת הגולן, שאנחנו סבורים, שהבעיה הקריטית היא, בראש וראשונה, תעסוקה; ואינני אומר זאת מתוך רצון להשליך את האחריות לגורם אחר. אני חושב, שאותו מינימום של זיור, לצרכי קליטה לתעסוקה, אנו מספקים; ואם אנו רוצים להגדיל את האכלוס של רמת הגולן בהיקפים, זה מחייב מציאת תעסוקות מתאימות. אני מקווה, שאנחנו נוכל לעמוד בזה.

מר ר. ויץ:

ברמת הגולן יש מסורת טובה ומעוזת, עד כה, של תכנון וביצוע צמודים זה לזה. כשאני אומר, עד כה, אני לא מונה את השנה האחרונה. זה גם איזור שתוכנן בראיה כוללת, אולי היחיד בארץ, שמתחילתו הובא תמגור הכפרי והעירוני בחשבון, בעת ובעונה אחת. הובאו בחשבון יחסי ההדדיות ההכרחיים בין העיר והכפר; הובאו בחשבון שלושת הטקטורים יחד: החקלאות, התעשייה והשרותים וכל תושבים הטבעיים: קרקע, מים, זרמים, אמצעי תקשורת וכ"ו - כולם הובאו בחשבון בתכנית אחת.

תכנית העשור הראשון מ-1968 עד 1978, אמנם בוצעה ובמסורת זו, החטיבה להתיישבות הכינה תכנית לעשור השני, שגם היא - אני חייב לציין - בהשתתפות מלאה לא רק של תמתישבים, שהם תותף העיקרי, אלא גם של כל תמשרדים הנוגעים בדבר.

חבורת הזאת שלפניכם, נגזרת מתוך תכנית איזורית מלאה, על כל פרטיה, מפותיה וזקזוקיה. היא עברה בחינה מלאה של כל תמשרדים הנוגעים בדבר והיא תוכננה ואושרה בתחום האפשרי והמצוי ולא בתחום הנכסף והרצוי. אני רוצה להדגיש זאת בתכלית הדגשה.

לזאבונני הגדול, באתי לפני חצי שנה לערוך סקירה והשוואה בין תכנון לבין הביצוע ומצאתי, שתמצב חמור ביותר ועלול להיות חמור עוד יותר. אני כתבתי לוועדה זו, ב-7 לינואר, תזכיר מלא עם כל המספרים, על המצב המתהווה והולך ברמת הגולן. מצאתי, שפיתוח החקלאי לא מדביק, אפילו, את המינימום הדרוש, כדי לקיים אותו. יש יחידות, שאינן מגיעות ליחידות המשקיות המינימליות הדרושות והן לא יכולות להשאר כך, בין שמיים וארץ, כי הן לא תחזקנה מעמד. מצאתי גם, שפיתוח התשתית האיזורית כמעט ונעצר כליל; שהגדלת קצרים אם היא צריכה למלא את התפקיד שיועד לה בתוך ההתיישבות האיזורית של רמת הגולן, היא בקצב של פחות מפי ארבע מהקצב המינימלי הדרוש. אני הגעתי למסקנה מזאיגה וחמורה ביותר והיא: אם לא נעשה את כל הצעדים הדרושים לתוספת אוכלוסיה, אני מסופק אם חלק מסוים של האוכלוסיה הקיימת יחזיק מעמד.

התמונה הזאת, שאותה הכעתי במספרים ובניתוחים, הובאה לוועדה לדיון. אני הדלקתי "נורה אדומה". אני רוצה שנדע כולנו, שלדמת הגולן יש מועמדים ואם נמשיך בביצוע התכנית הזו, שכפי שאמרתי לכם, היא תכנית בדוקה מכל עבריה, אין לי ספק, שלא תהיה כל בעיה של מתישבים, שירצו להתישב ברמת הגולן, הן במגזר הכפרי והן במגזר העירוני. הבעיה העיקרית היא הקצאת המשאבים. המספרים ששמענו כאן הם לא ממצים את כל התמונה. אני עשיתי ניתוח של כל המשאבים, תמוקצים עיי כמעט כל המשדדים הפוגעים לפיתוח רמת הגולן והגעתי למסקנה, שבארבע השנים האחרונות, חלה ירידה מ-40% מכיל המשאבים שהוקצו להתיישבות מעבר לקו הירוק, ל-19%. אלה מספרים נכונים. אני חושש, שהשנה המספר עוד יקטן וזאת, על אף העובדה, שסך הכל המשאבים, במונחים ריאליים, גדלו.

מכאן, כמובן, הגעתי למסקנה, שיש לבדוק את כל העיגול. אתה לא יכול להגיע למסקנות כלליות של אסטרטגיה של פיתוח, אם אתה בודק חלק אחד מהארץ.

מר י. שפירא:

איך זה במונחים ריאליים?

מר מ. זרובלס:

התשקעה ברמת הגולן היא פי ארבע לפיש מאשר

בגליל.

מר ר. ויץ:

לגבי רמת הגולן, גם במונחים ריאליים זה קטן.

היתה פה לא רק הקטנה רלוטבית, אלא גם ריאלית. זה לא נכון לגבי כל האיזורים.

לגבי רמת הגולן, כך קרה.

על כן, אני ערכתי מחדש את החשבון התיישבותי

הכללי וניסיתי לעשות זאת, מבחינה מקצועית, ללא התחשבות בתשקפה פוליטית, אלא רק בתשקפה התיישבותית. הגעתי למסקנה, שאם הועדה הזאת לא תיתן את זעתה על תמצב השורר כיום בכמה איזורי התיישבות, שחשיבותם היא למעלה מכל ספק: רמת הגולן, בקעת הירדן, הערבה, הגליל, יהודה ושומרון ופיתחת שלום - אין כל אפשרות לומר אני רוצה את זה ואת זה וגם מזה לא תנח ידך. כי אם לא נקבע סדרי עדיפויות ולא נתחשב מה עשינו עד כה, מה צריך כדי להשלים את הטעון השלמה, אנחנו עלולים לעשות שגיאה חמורה מאין כמוה. לדעתי, הוגמא של רמת הגולן היא זוגמא קשה, אך היא רק זוגמא אחת מפי רבות. זה היה תוכן התזכיר, שהגשתי ליוזר ואני חוזר ואומר - הועדה הזאת חייבת לתת לעצמה דין וחשבון של אמת, מבוסס על עובדות ומסוכס במספרים, על מנת שתקבע את זרכה. אחר כך נתווכח מה עדיף על מה, איזה קצב של עדיפות וכוי, אך לכל תפחות, נדע את אשר לפנינו. כי מה שאמרו פה תמתישבים מרמת הגולן, אמת ויציב.

אם נצא מהשיבה הזו בחוברת היפה ונסתפק בזה, שכולנו נאמר: אמן, אני מודיע לכם, שתמצאות ברמת הגולן תהיה יותר חמורה משהיא היום, מכיוון שניפוץ אשלות כאלה מביא בעקבותיו תגובות חמורות בשטח.

על כן, ביקשתי מהיו"ר - ועכשו אני מבקש מסגנו - להביא לדיון את תמונה כולה, להסתכל באומץ ובתבונה על אשר לפנינו; יביע אחר כך, כל אחד, את העדיפויות לפי הבנתו, אך יביע אותם במונחים ריאליים. אל נטפח בקרבנו אשלות, כי אחר כך הן מתפרסמות בעתונות והן גורמות לתגובות חמורות ביותר, שעכשו אנו נתקלים בהן גם בבקעת הירדן וגם ברמת הגולן. כאן הן התבטאו בצורה מאופקת ומנומסת ביותר.

זוהי תמונה כללית, שאני מתריע עליה ואני מבקש, שיהיה על זה דיון.

עכשו, יש לי הערה קונקרטית אחת. אני מקבל את התכנית כולה, אני מכיר בה ובקי בה. יש לי רק הערה אחת, לא התישבותית, אלא התישבותית-פוליטית, אך היא חשובה.

מר א. בראון:

החלטנו על מרכז איזורי בוואסט, לפני שלשה חודשים, שאת זה עושה החטיבה להתישבות. מה נעשה בזה?

מר ר. ויץ:

בהכלפה לא עושים מרכזים. צריך כסף לזה.

מר מ. שמואלביץ:

מתכננים אותו.

מר ר. ויץ:

אל תזרוק חתיכות של כפפות. בוא נשב ונראה את

התמונה כולה.

אני רוצה לדבר על פרט מסוים ואינני בטוח, שבזה

אחיה בקו אחד עם תמתישבים. עד כה, לא רק חיזוקתי את זכריכם; אני חושב, שהניתוח

שאני עשיתי, הוא עוד יותר חמור משלכם. אני בחולט מחזק את מה שאמרתם פה.

עכשו, אני בא לפרט מסוים.

בתכנית רמת הגולן אנחנו תכננו את החתישבות כך,

שחיזקנו את כל הגבולות, שאי אפשר יהיה לעשות שום תזוזות ולא לפתוח שום פתח

לשום אשליה, להוציא קטע אחד חשוב - זה הקטע המבדיל בין הישובים הדרוזיים לבין

הגבול הסורי של היום. למה? כי אמרנו: אל נחסום את האפשרות, בבוא היום, לתת

להם את האפשרות להשתייך לאן שהם ירצו.

מר א. בראון:

מי אמר את זה?

מר ר. ויץ:

אני אומר את דעתי. כשאני אומר "אנו" - הכוונה

היא לאלה שתכננו זאת קודם.

מר א. בראון:

זה נושא של תממשלה, לא של הועדה.

מר ר. ויץ:

אני לא בטוח, שתעובדה הזו ידועה לכולם. יפסוק

אחייך היו"ר למי הוא מביא את הבעיה הזאת, אך שהבעיה תהיה ידועה.

אני מציע לוועדה הזאת לתת הנחייה לא להקים

ישובים יהודיים על הגבול בין הכפרים הדרוזיים לבין הגבול הסורי. למה? אי הקמת

הישובים האלה לא תפגע במאומה, לא בבטחוננו ולא בקיומו של רמת הגולן. אני מציע,

לא לשגור את האופציה הפסיכו-לוגית....

השר מ. ציפורי:

אל תעירו ואל תעוררו.

מר ר. ויץ:

מדובר על קטע קטן ביותר.

השר מ. נסים:

מהי האופציה?

מר ר. ויץ:

(מראה על המפה) - האופציה היא זו: כאן הגוש של

הכפרים הדרוזיים. בקטע הזה אני מציע לא להקים היאחזויות ולא מאחזים. הקימו

עכשו מאחז אחד, אני מציע לא להתשיך.

מר מ. דרובלס:

כל זה ישנו בחוברת.

מר ר. ויץ:

אמרתי, שאני מקבל זאת, להוציא זכר אחד. למה?

כי בבוא היום - אינני יוזע מתי - צריך לתת לזרזים את האפשרות לבחור איפה הם רוצים להיות. הם ירצו להשתייך לסוריה, אפשר לעשות פה תיקון גבול, שאינו פוגע בשום זכר. נאפשר להם להיות איפה שהם רוצים ולא נכריח אותם להיות זוקא בתוכנו. אני, עצמי, גורס שהם קשים יותר מספחת. אני לא זקוק להם. יחיו בשלום כשכנים מכובדים.

מר א. בראון:

כל תמים של צפון רמת הגולן הם שם.

מר ר. ויצ:

הרענה שלי לא פוגעת במאומה, לא כבטחון, לא בעתיד ולא בקיומו של רמת הגולן, כחלק בלתי נפרז ממדינת ישראל, זכר שאני תמכתי בו מהתחלה; ואם היה מי שנתן יד לעשות זאת במחלקה להתיישובות, כל השנים, זה הייתי אני. זה לא אומר, שאני צריך להיות קנאי בלי תבונה.

אני מציע לוועדה זו לתת הנחייה, שאת האופציה

הזאת לא לסגור.

מר י. שפירא:

מה עומד על סדר היום, לגבי תכנית זו? הרי היא

אושרה.

פרופי י. נאמן:

היום צריך לאשר אותה.

לגבי התכנית, כפי שהוצגה בפנינו, אני מצטרף לכל

מה שנאמר על הצורך ביצירת מקורות פרנסה, שיחזקו את הגולן. פעם, לגבי החקלאות, אם היינו קובעים כך וכך דונמים וכך וכך מים, זה היה מספיק, אך היום, גם לגבי חקלאות יש בעיה; על אחת כמה וכמה לגבי זברים אחרים, כמו הצד התעשייתי וכו'. יש דבר אחד, שהוא קל יותר - השרותים.

אני מציע, שבמסגרת חיפוש אחר זברים, אשר יכולים לרז את התיישבות בגולן, שנקודת גס בכיוון של העברת שרותים לשם. במבט ראשון, מה שהעליתי - ואני רוצה להציג זאת לפני שר החינוך - שיש זברים, בשרון ובשפלה, שאנו יכולים להעביר אותם ולקומות אחרים. נזמה לי, שולשל, מוסד כמו מכון וינגייט, אשר יושב ליד נתניה, אם היו מתכננים את התפתחותו כך, שהוא יעבור, בעוד שנה-שנתיים, לדמת הגולן, אז מבחינת ספורט, יש כל הסיבות שבגולן אפשר יהיה לעשות זאת טוב. אני זורק כמחשבה לבדיקה את הרעיון הזה.

ישנו עוד דבר מסוג זה, שאני חושב שהוא נוגע לשר התיירות, אך יש לו גם אספקט של שר החינוך - בתי הספר ולולונאות, אשר נמצאים היום במרכז, להעבירם לגולן, ששם יש פיתוח תיירותי.

אני נותן שני רעיונות, שלדעתי יש טעם לבדוק

אותם.

מר ז. גינזל:

ברשותכם, אני רוצה לסבר את האוזן על פעולת אכלוס, אשר נעשית בימים אלה. כדאי שהועדה תדע עליה, ראשית, כי זו פעולה יפה ושנית, כי לפי דעתי, יש לזה גם השלכות מיזיות על החלטות, שחשוב שתתקבלנה.

כידוע לכם, אנו החלנו במבצע משותף של הסוכנות היהודית, ועד ישובי דמת הגולן, משרד הבינוי - המינהל לבניה כפרית ואני מוכרח לציין במיוחד את שיתוף הפעולה היפה, שאתה מוצא ברמת הגולן. "העסקוניה" שם עדיין

לא התקדמה. כתוצאה מכך, יצאנו במבצעי אכלוס, כשבאנו עם מטען של כל הלקחים ממבצע אכלוס קודם בחתיישובות בבקעת הירדן וניסינו לתקן את הדברים במבצע זה. תפרינו את המבצע לתפוסם נפרד לקיבוצים ופרסום נפרד לתושבים. קצת פיספסנו בכך שנכנסנו לתקופה של מבצע "שלוש הגליל", אך בסופו של דבר, גם בתנאים של היום, אנו כולנו רואים בנושא הזה הצלחה גדולה.

הנתונים שלנו הם כאלה: לקיבוצים פנו כ-250 משפחות; לתושבים החילוניים - כ-386 משפחות; לתושבים הדתיים - כ-66 משפחות. מעבר לזה, היו לנו כ-100 פניות בכתב של מעוניינים מגוייסים ובסייה, הגענו לקרוב ל-800 פניות ראשוניות, שמוינו ומת מחרתיים יוצאים כ-8 אוטובוסים עם משפחות לדת הגולן, לתושבים, להיכרות השטח, וליוון נוסף של תושבים וכמובן, שיהיה גם נפל של אכזבה, מבחינת אלה, שהיו להם ציפיות אחרות, ממה שנראו בשטח.

מה שהוכח הוא, שרמת הגולן היא בדימוי חיובי ביותר בקרב האוכלוסיה - אני אומר זאת בפה מלא ובאחריות מלאה. אנחנו דוחים עשרות רבות של פניות, של מעוניינים לבוא לחתיישוב ברמת הגולן. אנו עומדים בויכוחים קשים עם אוכלוסיה עקשנית, שרואה בזה שרירות פקידותית, אך אין לנו אפשרות להתחייב למוספים, כי אנו מזכירים רק על מקומות, שבהם ישנם בתים ואמצעי היצור.

לפי דעתי, אנו חייבים לתצוא איזו שהיא דרך, מעבר לחלטות הגזולות הנמצאות פה, לאפשרות לתושכיות בחתיישוב ברמת הגולן. הכוונה שלי היא, לדאות היום את כל הבתים ואמצעי היצור הקיימים, בתושבים ובקיבוצים, כמלאים בתוך חצי שנה עד שנה. לפי דעתי, צריך מיז לחשוב מה קורה הלאה. כי אם לא תהיה תמשכיות ואם נצטרך לחכות את תמעניינים הבאים לתקופה מאוחרת יותר, אז נגיע או לי למצב של סכנה מסוימת בתמשך אכלוס רמת הגולן.

תורה אחרונה - אם המושבים והקיבוצים ברמת הגולן

תם בדימוי גבוה, אז קצרים על אחת כמה וכמה. כלי פרסומים רבים, ישנה זרימה מתמדת של התעניינות מכל הארץ לגבי קצרים. יש גם זרימה ישירה לקצרים. שם אנו עומדים בפני שוקת שבורה ואנו מאכזבים רבים, שאין לנו אפשרות ליישב אותם, לא בגלל זיור, כי זירות יש, אלא בגלל מקורות תעסוקה. אם רוצים לדאות את קצרים במתכונת של תכנית רבבותיים בגולן, לעתי, צריך לדאות את ענין תיעוש קצרים, בנושא שמצריך מעבר למה שנעשה היום ואפילו לדאות זאת באיזו צורה של מצב חרום. תעשיה, זה לא מהדברים הקלים להגיע ואם לא נתחיל היום להגיע אותה במרץ, היא גם לא תהיה בעוד 3 שנים במקום.

מר מ. לדר:

הייתי רוצה להתחיל בששה מספרים, שיתנו את אומדן

תכנים הקיימים ותכנים שבבניה לתעשיה.

מבנים שהוקמו בעבר מסתכמים ב-27 אלף מ"ר; מבנים

בסוף בניה - 13,900 מ"ר ובס"ה - 41,000 מ"ר בנויים.

בימים אלה נתנו תוספת של 3,000 מ"ר.

לגבי איזור התעשיה בקצרים, השטח התעשייתי היום

בקצרים הוא 720 דונם; שטח מפותח - 100 דונם; שטח בתהליך תכנון ופיתוח - כ-100 דונם.

השר מ. נסים:

כמה מטרים מרובעים יש בקצרים?

מר מ. לדר:

בקצירין יש היום שטח בנוי של 18,500 מ"ר.

יש לנו כאן בעיה של הביצה והתרנגולת. יש לנו קשרים עם מספר תעשיינים, שהיו מעוניינים לבוא לדמת הגולן. השאלה הראשונה שלהם היא: האם יהיו לנו שם אנשים? אותם תעשיינים התוככו ברמת הגולן ונתקלו, במקרה, בתעשיין, שאמר להם: לי אין אנשים, אני צריך לדזת לחצור הגלי לית להביא משם עובדים. כאן יש לנו בעיה. יש בעיה של כוח עבודה מתאים. יש שם מפעל, אשר רוצה להעסיק אדם ליד מכונה והוא קורא לו מנהל יצור. הוא מוכן להלביש אותו בסינר לבן, רק שיבוא לעבוד, כי אנשים רוצים את השם בשביל לעבוד.

נוצרה בעיה אחרת, שאנו נתקלנו בה והבאנו אותה לתשומת לבם של פרנסי רמת הגולן והיא - עובדי "הצווארון הכחול".

(תמשך הדברים רשמה ל.ז.).

(עד כאן רשמה ז.ת. מכאן ל.ז.).

ישנה בעיה אחרת, שאנו נתקלנו בה, לתשומת לב פרנסי רמת-הגולן, וזו בעית עובדי הצווארון הכחול. אני חושב, שצריך לדאוג ברמת-הגולן גם לבעלי הצווארון הכחול, לא רק לבעלי הצווארון הלבן.

כל מפעל שמגיע אלינו, אנו בודקים אותו לגופו של ענין. תמסקנה שהגענו אליה - וזה בתאום מלא עם עובדי משרד הבטחון, שלא תהיה לנו ברירה, אלא להביא מפעל גדול. אני תמיד נותן את הדוגמא של עפוליה. עפוליה קמה לתחייה לאחר שהביאו את "תדיראן" לעפוליה. השיטה היא בדוקה, יש לנו זגם של הענין. יש להביא מפעל שקשור גם עם משרד הבטחון. יש לנו מפעלים שעובדים במפרץ חיפה, שקשורים עם משרד הבטחון. ככל שידוע לי, משרד הבטחון עובד על הנושא הזה בצורה רצינית מאוד. יחד עם אותו מפעל יש להביא את האנשים. לא

יתכן, שנביא מפעל שיעסיק 10 או 15 איש ולא יצא מזה דבר. הדעיון הוא להביא מפעל, שיעסיק, בשלב אי 150 - 200 איש, ובשלב בי כ-500 איש. זה מפעל שיוכל להחזיק את כל האזור.

בימים אלה החלטנו להאריך את ההנחה בשכר זירה לקצירן. היות ויש לנו שם מבני תעשיה, אנחנו נותנים הנחה ב-20% נמוכה משאר אזורי הפיתוח בארץ. כמו ביהודה ושומרון וקרית-שמונה. זאת, כדי לעודד אנשים לבוא לשם. תודה.

רק הערת ביניים לנציב העמים. הוא דיבר על כך שיש בעיות מים. אני רוצה להודיע לך, נציב העמים, כי מרמת-הגולן מייצאים מים לארה"ב. בבקבוקים.

השר י. נאמן:

במסגרת המשרד החזש, שאני ממונה עליו, משרד הפיתוח והמזע, ביקשתי מחייב חנן פורת, שימשש יו"ר של ועדה מייעצת למשרד, שתוביל או תכוון בנושאי הפיתוח הללו. אני אומר זאת לאינפורמציה, כי ווזאי לדכים יהיה מגע איתו בקשר לזה.

חייב ח. פורת:

אני אקצר מאוד בדברים, כי יש עוד נושאים רבים

על סדר היום.

ראשית, אני תומך תמיכה מלאה בתכנית. עברתי על פרטיה. בניגוד לדברי רענן, אני חושב, שחשובות מאוד הנקודות בצפון, הסוגרות את המעגל של האוכלוסיה הדרוזית, ומבהירות את הדבר היטב. אינני מכיר מספיק את תנאי השטח, אבל אם אפשר היה להקים נקודה נוספת, צפונית למגידל שאמס, שתתבסס בעיקר על תיירות ותהווה אחות תאומה לנוה-אטייב, היה טוב יותר.

מר ר. וייץ:

אתה יכול להטביר לזה.

חייב ח. פורת:

אני חושב, שצריך להבהיר, שאין פה אופציה שעומדת

לויכוח.

שנית, אני סבור, שיש צורך להרחיב גם את מעגל החקלאות, אבל אין לנו ספק, שגם מבחינת העלות של הבאת ומתיישבים, וגם מבחינת המהירות, תמוקד הוא על נושא ההתיישבות העירונית ועל נושא התעסוקה במישור התעשייתי. אני מקווה, שבמסגרת משרדו של יובל נאמן, תהיה, גם כן, אפשרות לתת דחיפה לנושא הזה בהבאת מפעלים עתירי מדע לאזור הגולן. אני חושב, שזה מפתח גדול לעניין וצריך לשים דגש מיוחד על כך.

ביקשתי את רשות הדיבור, משום שאני רוצה להציע לידידי ברמת הגולן כיוון לסיכום הדיון. אני חושב, שמה שחסר בחוברת הזו, זה יישום תכנית רבבותיים, שהיא לסדר גודל של 5 שנים, בתכנית חד-שנית. כלומר, מה מתחייב מהתכנית הזו למסגרת השנה הקרובה? איזה ישוב רוצים להקים? כמה יחידות נוספות? זאת מתוך הכרת מגבלות התקציב שמדינת-ישראל נתונה בהן, מתוך הכרת מה שנעשה, תוך שימת הדגש, בעיקר, על מה הדבר מחייב, מבחינת תוספת תקציב, בכל אחד מתמשרדים. כלומר, יש תקציב של משרד השיכון. יש תקציב של משרד המסחר והתעשייה, - עד כמה התכנית המצומצמת לשנה הקרובה מחייבת מבחינת תוספת או הטבה תקציבית בכל אחד מתמשרדים האלה.

הייתי מציע, על יסוד החוברת הזו, שיקום צוות מצומצם, שיכלול את הנציגים של המשרדים המצפופים, וזה בלבד, כדי שזה לא יהיה במסגרת כל כך רחבה, והוא יעבד תכנית קונקרטית לשנה הבאה, אשר תענה על הציפיות

הדאליות האפשריות במסגרת התקציב. היא תבחן עד כמה יש צורך בתוספת תקציב. אחייכ יהיה צורך לשבור את הדאש באוצר ובמערכות השונות, כדי שהתכנית הזו אכן תבוצע הלכה למעשה.

השר מ. ציפורי:

לשבור את הדאש יוכלו, תקציב לא יקבלו.

חייכ ח. פורת:

זכר זה מקביל לזה שיצטרכו לעשות גם ביהודה ושומרון. בלי זה, יש כלל האומר: "הרוצה לשקר, ירחיק עדותו", כך כשאתה נותן תכנית ל-5 שנים, לא תמיד ברור לך מה מתחייב מזה לשנה אחת. אני חושב, שעם זה צריך לצאת מהשיבה הזו.

מר מ. זרובלס:

אני רוצה לומר כמה משפטים לאור זכריתם של כמה חברי ועדה ובעיקר ידידי ועמיתי רענן. אין לי כל ספק, שכל הנוכחים ליד שולחן זה, רוצים את טובת רמת-הגולן, או את טובת ההתיישבות הכללית בארץ-ישראל. אבל לפעמים, מתוך השקפות פוליטיות מסויימות, אשר משהו רוצה להבליט אותו, במקום לעשות שרות טוב, הוא עושה שרות זב. מה שפה קורה, שאנו עושים שרות זב לדמת הגולן. אני רוצה להטב את תשומת ליבה של הועדה לטבלה מסי 6 בזף מסי 9 באשר לאמצעי הייצור החקלאיים שישנם ברמת-הגולן. ברמת הגולן יש כ-1100 משפחות חקלאיות. אין אזור בארץ - ויהיה זה במקום שם ישנו השפע החקלאי הגדול ביותר - שיש יותר אמצעי ייצור חקלאיים על אוכלוסיה כה קטנה כמו שברמת-הגולן. לכן, אנו לא יכולים לבוא ולהגיד, שאנו לא הולכים לפיתוח בתחום החקלאי ברמת-הגולן, ולאחר שנצא מהזדר הזה, לפנות לעיתונות ולקרוא לאוכלוסיה לבוא לדמת הגולן. אם יצא קומוניקט כזה, הבררים יהיו לא נכונים. יש לנו היום ברמת הגולן כ-10 דונם פר-משפחה מטע. יש לנו כ-30 דונם שלחין. אין לנו, רבותי, בשום אזור אחר, דברים כאלה. לכן אני קובע, שיש לקלוט עוד אוכלוסיה באזור החקלאי. צריך

להוסיף אמצעי ייצור. יש תשתית. התשתית של תעגל הדאשון, של ה-10,000, פחות או יותר נסגרה. נכון, שצריך לשים את הדגש, בעיקר, על חזקת העירוני והתעשייתי. אני מקבל בברכה את הצעת היו"ר לפנות למשרדים להעביר מפעלים לאזור הזה כדי להגדיל את האוכלוסיה, זה יהיה מבורך. יש ללכת הלאה, לקראת תעגל השני של הרבבה השנייה. שר התקשורת, אם יש היום 9,000, או 8,900 או 10,000 לא זה מה שחשוב.

השר מ. ציפורי:

מה שחשוב זה לזייק בפרטים.

מר מ. זרובלס:

בפרטים זה יהיה. לכן, בואו נגיד את האמת, יש אמצעי ייצור חקלאיים כתשתית - יש מה לבוא ולחזק.

זכר נוסף - יחסית, רענון, רמת-הגולן, לעומת אזורים אחרים בארץ, לא קופחה במאומה. אני מסכים, שאין לנו לשם מספיק משאבים, אבל אם ניקח ונשווה את רמת-הגולן ליהודה ושומרון, שהיא יקרה לליבי לא פחות מאשר רמת הגולן, (כמו שאם, שמתייחסת באופן שווה לעשרת בניה, כך אני מתייחס לכל האזורים אלה, זה היינו ארץ), הלוואי והיינו מגיעים, ביהודה ושומרון, לחצי השקעה בנפש ממה שהשקענו ברמת-הגולן. אני הייתי מאושר. הלוואי ובגליל, שהוא יקר לך כל כך, היינו מגיעים לשליש השקעה כפי שהשקענו ברמת-הגולן. הייתי מאושר. כך בנגב.

יחד עם זאת, אדוני היו"ר, תמשאבים לא מספיקים ומחובתנו לעשות את הכל כדי להגביר את האוכלוסיה ברמת הגולן. כי אין לנו אוצרות טבע ברמת-הגולן, אבל האוצר היקר ביותר שיש לנו, אלו האנשים שישנם שם ועם אנשים כאלו, כדאי ללכת ולפתח. תודה.

מר מ. דקל:

לשיכום, הייתי רוצה להעיר כמה הערות, שהן הערות מאוד, מאוד כלליות. כאשר אנו מסתכלים היום על אזורי הפיתוח של מזינת-ישראל (ויאשר או יתקן אותי יוסי מרגלית) אין לנו שם בעיה של מחסור בזיור, אלא בעיה של מחסור במקומות תעסוקה. הבעיה העיקרית, ככל שתזקוק יותר רחוק ממרכז הארץ ואין בו בעיות השפעות על מרכז הארץ, זו בעית התעסוקה. בבעית התעסוקה הייתי מבחין, דבר ראשון, בין חקלאות ולעשייה. צריך להשתמש במשקים החקלאיים, כדי לתת תעסוקה שאינה דווקא חקלאית. כי אם אני לוקח את התכנית כפי שהיא פורטה, כמה תוספת חקלאות עוד יכולה להיות? מה נותנות 1,500 חורפות - 50 ימי עבודה שנתיים? או מטע נשיר, שאיש לא מאשר אותו, כרם יין שלא מאשרים אותו, טוב-טרופים, שאיננו יודעים כמה יהיו - לא משם תבוא הישועה כדי להעסיק הרבה אנשים. אז יוסיפו עוד 5% ועוד 10% וזה מצויין, אבל זו לא נקודת תמוצא. נקודת תמוצא היא תעשייתית. זאת עוד לפני שבונים שיכון. כאשר יהיו שם מקורות פרנסה, יבואו גם אנשים ויהיו שיכונים. אני מאמין באמונה שלמה, שמשרד השיכון לא יעכב את השיכונים, אם יהיה למי לתת אותם. אז צריך לתת תעסוקה ותעסוקה מקומית. תעשייה ותיירות. הם לא יעבדו בחיפה.

יתכן, שאת התכנית הזו, שהיא תכנית כללית, צריך להפוך לתכנית אופרטיבית, על בסיס של חלוקה שנתית. יש לבדוק אי לו משאבים יופנו לשם כדי להשיג אותה או את חלקה ולדאוג איך אפשר להתחיל להתמודד עם זה.

אני לא שומר הסף או תמטיף בשער, אבל בנושא החקלאי, אנחנו, אלה שם חקלאים, שלא נטפח לעצמנו איזה שהן אשליות מרקיעות שחקים.

השר ז. תמר:

בהזדמנות זאת, שאני רוצה להעיר הערה לפנייתך,

אני רוצה להעיר שתי הערות מוקדמות ולחזור, במובן מסויים, על זכרי חברים.

ההצעה היא הצעה טובה וחשובה וטוב שישנה תכנית

שלמה, שהיא תואמת את התפיסה שלנו לגבי הגולן. כמובן, שהזכרים צדקו, שהצינות
תמלאה שלנו ביכולת של היישום שלה, תלוייה באחוז האמצעים מכלל האמצעים שיש לנו
לפיתוח ישובים, שיושקעו באותם 5 שנים, במקביל לתכנית. אין לנו מफल, כפי
שמספר חברים הציגו את הדבר, מכך שנבוא לאיזו שהיא הבנה על האמצעים שקיימים לנו
בשנה הקרובה ובחמש השנים הקרובות איך אנו קובעים את סולם העדיפויות כאשר
לישובים השונים, ולא כל פעם, להכנס מכיוון אחר על דבר אחר. במסגרת זו, כמו
כולם, אני תומך בתכנית הזו.

נקודה שניה, תפתח בעיני, לגבי התכנית, היא

לאו-דווקא בישובים חקלאיים, אלא בעיר ובמרכזים האזוריים, שהרי זה 75%
מהתושבים שמצפים שיבואו וזה גם פוטנציאל יותר בטוח וגדול מאשר בחקלאות. למשל,
התכנית של ההכוונה לעיירות פיתוח או לגולן, היתה מכוונת לחקלאים, לאותם 800
שצויינו. צריך לחשוב על דרכים שקשורות בתעסוקה, קשורות בבינוי וכוי - איך
עושים את תמאץ המרכזי על הפוטנציאל המרכזי. הפוטנציאל הוא עיר אשר נותנת
לך יותר מ-60% מהתושבים. אותה עיר עצמה. על כך צריך לעשות את תמאץ.

נקודה אחרונה נוגעת להעברת שרותים שונים ממרכז

הארץ לגולן - האם אלה שמתכננים אותם, שזה יותר קל, או אלה שקיימים ורוצים להטב
אותם - זה דבר מאוד מורכב, תמצריך תמון הדברות והסכמה. כך למשל את הדוגמא של
וינגייט, שאתה הבאת.

זה לא שייך ולנשרז החינוך?

השר ז. רמז:

זה שייך, אבל אתה לא יכול לעשות זאת בפקודה, זה לא הצבא. צריך שיכנוע, צריך הדברות. זה לא צבא, שאתה אומר, שאתה מעביר האחזות או מחנה מכאן לכאן, שזה יותר פשוט.

מר י. שפירא:

יש שם סקציה של הצבא.

השר ז. רמז:

הסקציה של הצבא לא שייכת אלי. ליוז זה יש מחנה לכושר גופני, שהשבוע ביקרתי שם, אבל זה לא שייך אלי, אלא לקצין כושר גופני.

השר י. נאמן:

הוא יסכים לכך.

השר ז. רמז:

בבקשה, הוא יכול לעשות זאת בקלות. מכל מקום, תכנית מהסוג הזה ראוייה, באופן עקרוני, לאיזה עיון.

השר י. נאמן:

בעיקר שמבחינה כספית זה יותר קל, כי הקרקעות שעוזבים מחיריהן מרקיעי שחקים. זה תמיד עובד, מבחינה זו.

השר ז. רמז:

מכל מקום, אני אבדוק כמה אפשרויות בנושא, אינני יוזע אם דווקא את וינגייט, וכאלו שיש סיכוי, שהציבור יבוא לשם איתם, ולא כאלו שאני שם זכר והוא יהיה פיל לבן.

השר מ. פייס:

התכנית, כמובן, רצויה וטובה. הדעיון שהעלה יו"ר הישיבה הוא רעיון טוב - גם הדעיון של ביה"ס לחיירות וגם של וינגייט. מכל הדעיונות האלה, אפשר יהיה לבצע מעשה אחד או שניים. צריך לחתור לזה, זה קשה, זה קשור בהעברת עובדים וכו', וכו'. זה רעיון טוב.

באשר לאספקט החקלאי של התכנית - אני רחוק מלהיות מומחה לחקלאות. שמעתי פעם את סגן שר החקלאות מיכאל זקל, שאמר, שיש רווייה בפיתוח חקלאי במדינת-ישראל, ואם נרחיב אותו, נעמוד בקשיים יותר גדולים מאשר היום. אני שואל את עצמי, אם זה כך, איך נאשר הכפלה של הישובים החקלאיים ברמת-הגולן. אני שואל שאלת תס, שאלה של אדם שאיננו מבין בנושא. אם זה אמנם כך, אולי צריך שנחשוב עוד על הנושא הזה טרם נאשר אותו. כי התכנית בכללה היא טובה. אני מציג זאת כשאלה. אילו היתה לי יכולת שיפוט, הייתי מביע דעה.

שנית, פרופסור רענן וייץ העלה כאן הצעה, שאינה יכולה להיות מזונה בועדה זו. מקומה של החלטה ברעיון כזה הוא בועדת שרים לענייני בטחון. כך היה במשך 5 השנים האחרונות. כל זכר שיש בו ענין של חתיישבות מעבר לזה שקרוי הקו-הירוק, החלטנו שיוחלט בועדת השרים לענייני בטחון. אני מבקש, שלא תשלל מפרופסור וייץ האפשרות, שהצעתו תזון שם. היא לא יכולה להיות מזונה כאן. לכן, טרם תתקבל החלטה על ישוב פלוני, במקום פלוני, באזור שהוא מדבר בו, צריך שיהיה דיון על כך בועדת השרים לענייני בטחון. הוא יכול להפנות את ההצעה, את ההנמקה שלו, ואסור לפסול אותה מלכתחילה. יכולים לשלול אותה בדיון לגופו של ענין, אם ירצו.

מר א. בראון:

אני רוצה לומר בקיצור כמה זברים.

זבר ראשון, וחבל שתשר ציפורי איננו כאן. משרד

הבטחון ולמעשה סיכם עכשיו על העברת מפעל יחסית מתוחכם לקצרים, מפעל של תעשייה האווירית, או "אלתא" ואני מקווה שזה יקבל עכשיו את התנופה. זה אומר, שמשפחות שעוסקות בגרעינו של המפעל הזה, יעברו גם כן לקצרים.

זבר שני, רציתי להזכיר את מה שאמר כאן השר

ציפורי - ואני רוצה להיות תכליתי, להצטרף למה שנאמר. המקור העיקרי זו תעשייה. אחד הדברים הנוספים שישנם שם, זה הצבא. ברמת הגולן יש היום אלפי חיילים ואנשי קבע. אני מבטיח, ואני חותם על זה היום, שאם יקבלו את ההצעה של השר ציפורי, זה יתבטא במאות משפחות שיבנו את בתיהם בקצרים - אבל לא על שטח של 500 מטר. אנחנו בונים ביהודה ושומרון על 500 מטר או 470 מטר וזה יותר גרוע מהצפיפות שבעיר. אני אומר זאת באחריות. כתוצאה מכך, צפיפות האוכלוסיה היא יותר גדולה מאשר בעיר, כאשר בונים לגובה. זה ממש חלון מול חלון.

אני אדבר על זה גם כשנזכר בהזדמנות על נושא

השטח. אם לא על שני דונם, אז על דונם ואולי עוד משהו. אי אפשר כך לבנות, ומי שרוצה לשפר את איכות החיים שלו ולעבור מהעיר או לעבור מהשכונות הצפופות, צריכים לזוז לזאת את ההזדמנות הזו. אז הוא יהיה מוכן לעבור, כדי לזוז קדימה. לפי דעתי, גם לגבי רמת-הגולן וגם לגבי יהודה ושומרון, שם תשטחים סלעים, שלא תופסים חלקות חקלאיות, לא משבשים את התשטחים הירוקים, צריכים להחליט בועדה הזו, שאין לחזור על השגיאות שאנו עושים היום. אנו בונים היום בצפיפות, שהיא ממש מעל ומעבר. אני אומר ליוסי מרגלית, שאם יעשו תכנית כזו, מאות קצינים יבנו את בתיהם ברמת-הגולן.

מר י. מרגלית:

יש 14 מגרשים פנויים לייכנה ביתר" ו לא לקחו

אותם.

השר י. נאמן:

אני רוצה לסגור את הנושא הזה. יש לנו עוד

נושאים. אני רוצה להציע את הסיכומים: אנחנו מאשרים, באופן עקרוני, את התכנית
בכללותה. אנו רושמים בפנינו את התמלזה, שבאה גם מהשר ציפורי ואשר אורי חיוק
אותה עכשיו, של בנייה עצמית על שטחים מוגז לים, או יחידות שיהיו על זונם פלוס.
זו תמלזה לתוכניות. אם תמכננים ימצאו שזה לא ניתן, זה יחזור הנה.

אלימ ד. סתיו:

אי אפשר לעשות זאת באותו מחיר.

השר י. נאמן:

זו מקודה לבדיקה. אני מסכים, שאי אפשר להעביר

תמלצות כאלה בלי בדיקה. אנו מבקשים לבדוק את התנון הזה, מה זה משנה, וכמה זה
יעלה.

מר ר. וייץ:

הייתי מציע לא לקבוע את גודל התגרש.

השר י. נאמן:

לכן אמרתי "מוגז ליי", אבל אמרו לי שזה לא מספיק

ברור.

עכשיו, לגבי התמשך - ראשית, אנו באמת נקרא
למשרדי ממשלה לבדוק אפשרויות להעביר מתקנים קיימים, או נושאי תעסוקה קיימים
לשם.

עכשיו, אני מציע שנקים כאן איזה שהוא צוות
משנה, שיכול להיות מורכב מאנשים שמתכננים ועוסקים בזה באופן שוטף, שיעסוק
בפרוט של השנה הראשונה, שהוצע. אנחנו גם נכנס לשאלה של התקציב - האם יש לזה
כסף או לא, ואם אין לזה כסף, נחפש ונעזור כמיטב יכולתנו לאסוף את הכסף הדרוש
לתכנית. התכנית של השנה הראשונה צריכה להיות קונקרטית ומכוסה ע"י תקציב
מבחינת הדשאה ולקניות וכל הדרך בזה. מבחינת ההדכב, אני מבין שיהיו אלה האנשים
שעוסקים בעניין הזה במשרדו של מיכאל זקל ושל מתי זרובלס.

מר מ. זקל:

נצטרך להביא זאת לדיון, ואני אציע, שהסוכנות
היהודית תהיה זו שתבצע זאת.

מר י. הראל:

תמפתח הוא במשרד הביטוי.

השר י. פאמן:

הביטי יהיה בעניין.

מר י. מרגלית:

כל מי שתהיה לו תעסוקה, תהיה לו זירה.

השר י. פאמן:

בישיבה הבאה נביא הצעה קונקרטית לענין זה.

השר מ. נייסים:

לא צריך להביא זאת לאישור הועדה, אדוני היו"ר, אפשר להטיל על סגן השר זקל, שירכיב ועדה.

מר מ. זקל:

אני אודיע על כך לסגן מזכיר הממשלה, לפרוטוקול.

מר י. הדאלי:

המפתח הוא רק בביטוי. לא נכון שיש זיור לכל מי שרוצה לבוא. להפך, לכל מה שיבנו בקצרים יש מועמדים. אם נאמר לנו כאן, שתמינימוס הזה שמוצע לבצע בקצרים לא יבוצע, לא יבוצע כלום מתכנית. הנקודה המכרעת היא, שחמישית מתכנית הביטוי תתבצע בקצרים כל שנה.

לגבי הדברים שרענן הציע - פרט לכך, שאין איש ברמת-הגולן שתומך בכך, ועד כמה שאני יודע, אין לכך גם תמיכה בתנועה שלי ושל רענן, הייתי מבקש מכולם, שההצעה הזאת לא תצא מכאן חוצה. יש בה פוטנציאל להתסיס בכפרים של הדרוזים ולסייע לתומכי הסורים שם, שכבר היום השתכנעו, שנועדו להיות בישראל ובגלל זה הם נשארים במדינה. היא יכולה להחזיר את כל הגלגל אחורנית. לכן אני מבקש שהיא לא תצא מכאן חוצה.

השר י. פאמן:

אני מוכן להצטרף לבקשתו של יהודה הדאל בענין זה. אינני יודע האם דיוני ועדה כזו מחייבים או לא מחייבים סודיות.

מר ר. וייץ:

אזוני היו"ר - אני מוכן לקבל זאת על עצמי בתנאי אחד - שאתה תקיים מה שהוצע כאן ע"י השר נייסים - שהעניין יובא לדיון בוועדת השרים לענייני בטחון ושאפי אוזמן להציג את העניין.

השר י. פאמן:

אני לא שולט בוועדת השרים לענייני בטחון. אני חבר בה. אני מבקש, שיהיה דיון על זה וזה יכלול.

השר מ. נייסים:

אתה תכתוב מכתב לדאש הנמשלה.

מר ר. וייץ:

אני לא רוצה להתסיס ולא שום דבר.

השר י. פאמן:

רבותי, ברור שכשאנו מזכירים על כך שתפרוט של השנה הראשונה מתוך 5 השנים יעובד, אז הכוונה היא לחמישית מתכנית הזו ואולי יותר. פחות זה לא סביר. את הפרוט הזה גם נביא מחזש לוועדה עם הנחייה לדוץ עם הנושאים האלה.

אני מבקש, שתאפשרו לי לעבור לנושאים הבאים.

השר ז. רז:

אזוני היו"ר - בדרך כלל אנחנו דגילים שהשיבות הן שנתיים, אני קבעתי לי ב-1600 ישיבה אחרת ומחכים לי אנשים. יש לי עניין בסעיפים הבאים, האם אי אפשר לדחות את הדיון בהם לישיבה הבאה.

השר י. נאמן:

שאלתי את היו"ר ואמר לי שזה יכול להיות גם שעתיים ורבע, אז ננסה להעביר את הדברים החופים ביותר.

חז/30. ביתר: יישוב עירוני באזור גוש-עציון

חז/31. זניאל: יישוב קהילתי כפרי בגוש-עציון

חז/32. נחליון (עציון הי): יישוב שיתופי במסגרת תנועת האזורית עציון

חז/33. תקוע גי: יישוב קהילתי ליד ההודויון

השר י. נאמן:

אני מציע שארבעת הנושאים יוצגו יחד וננסה לגמור

אותם.

מר מ. זקל:

אני אציג 3 מקומות ויהווה זקל יציג את נחלים.

ביתר - הכוונה בביתר להקים ישוב עירוני פתוח.

כרגע, השטח הוא 340 דונם. התכנית היא ל-700 יחידות דיור. זו תכנית דאליית. הוגשה תכנית הרבה יותר גדולה, שהיא איננה דאליית. המקום הוא בתמשך עד גילה, על הגבעה הגבוהה. זה בהיר לאותם אנשים שמכירים את הסביבה. מבחינת שיפועים, השטח הוא קשה מאוד. אני מציע, בשלב זה, לאשר את השטח הזה. בינתיים הועלתה הצעה למקום אחר, יותר נוח. הגברת פליאה אלבק בודקת, האם יש לנו שם מספיק שטחי מדינה, כדי לבצע זאת במקום הנוח יותר. כאשר זה יאושר, אני מציע לא להביא זאת

פעם נוספת לדיון, אלא ברשותכם, להודיע ליו"ר או למזכיר הועדה.

דניאל (או משק כהן). זה נקרא "משק כהן", כי היה שם פעם משק יהודי). זה בדרך בין בית-לחם לאלעזר. בגוש עציון. אחרי הסיבוב החזר למעלה. כרגע יש לנו שם 105 דונם אדמה בשטח אחד ו-64 דונם בשטח נפרד. אין חיבור ביניהם. ביקשתי מכל הגורמים המטפלים ברכישת אדמות, לבדוק האם אפשרי לקנות שם אדמה על-מנת ליצור רצף. זה ישוב פתוח. אזור ג'. (אני צריך להוסיף זאת גם בקשר לביתר, לא הוספתי, כדי שיהיה רשום בפרוטוקול.). הישוב יוקם ע"י הגרעינים או ע"י היזמים.

השר מ. ניסים:

מה בקשר לתשתית.

מר מ. דקל:

עד ראש השטח, מקובל שתמזינה נותנת את התשתית. מי יהיה המשרד שיבצע את זה - יש לכך זמן בשלבים יותר מאוחרים. בזרז כלל, משרד השיכון. יתכן שיצטרכו למצוא מקורות אחרים. אינני רוצה כרגע להכנס לסוגייה, היא גם כרגע לא כל כך רלבנטית.

מר י. גדיש:

למה זה לא רלבנטי?

מר מ. דגל:

כי בשלב זה יש צורך בהוצאה לפריצה לדאש השטח ולא יותר מזה. כאשר עד לשלב היותר מאוחר, עד שיצטרכו לתת את יתר המרכיבים, יעבור זמן.

תקוע בי - אתם מכירים את המקרה שהיה שם של רצח דוד רוזנפלד הייז. היתה שם עליה פרטיזנית, שלא הייתי מרוצה ממנה ולא היתה צריכה לעלות לשם, אבל אפשר להבין אותה. לאחר בדיקה של כל הגורמים בשטח, הוצע שהישוב יוקם ליד הדוזיון, זרם מזרחית מהדוזיון, היכן שישנם שטחי אדמה ממשלתיים. זה יהיה ישוב קטן.

מר י. גדיש:

כמה דונם יש שם.

הגבי פ. אלבק:

יש כאן דונם.

מר מ. דקל:

אנו כרגע מדברים על ישוב, שאם הוא יגיע ל-50 או 60 משפחות, בשלבים ראשונים, זה יהיה טוב. כרגע, בגרעין שלהם, יש רק 16 משפחות. זה ישוב מאותו סוג של הישובים הקטנים, שהם חלוצים לפני המה. במשך הזמן הם יתפתחו. אני מציע, ולרות שהוא לא עבר את התהליכים המקובלים, בגלל נסיבות המקרה, לאשר את זה בלי שזה עבר את כל התהליכים הפורמאליים. בקשר לאזמה, זו אדמה ממשלתית מאושרת. באשר לישוב, יש לאשר אותו במקום החדש. אשר לאזמה תממשלתית במקום העוכי, יתכן שיצטרכו, בגלל הסימליות שבזכר, לייער את האזור, על-מנת שהערבים מהכפר שממנו הרגו את רוזנפלד, לא ישתלטו על השטח ולא יהיו מזה שפינים את המה הזמני.

חייכ ח. פורת:

אני מברך על הקמת הנקודות סביב גוש עציון, ואני רוצה להדגיש, שלמרות, שלאורה, גוש עציון נמצא במקום שהוסכם על דעת הכל, הרחבת מעגל התיישבות בגוש עציון, החל מדינאל בצפון ועד למערב, מזרח ודרום, יוצרת

חייץ התיישבותי רחב ממדים ורב אוכלוסין, שנותן משמעות, גם מבחינת ההיקף וגם מבחינת העוצמה לכל התיישבות במקום וגם מקרב את שעת החיבור של הגוש הזה, באופן ממשי, מכל הבחינות, ולזיונת-ישראל.

אני רוצה להתייחס, ספציפית, לנקודות שהועלו כאן - אני הבאתי לפני מיכאל את ההסתייגות של המועצה האזורית של גוש עציון מהקמת הישוב בצמוד להר גילה. היום יש שם בית ספר שזה, שהוא הורחב וכולל עשרות משפחות. יש שם תכנית ליישוב קהילתי בן 300 משפחות, שכבר נמצא בשלבי תכנון. נדמה לי, שאין טעם, ולחוק עוד ישוב כל כך צמוד אליו. מה גם, שכפי שהזכיר פה מיכאל, מדובר גם על שטחים בשיפועים מאוד קשים, וסחיכ, כל מה שיעשה, יעשה במסגרת ההרחבה של הר גילה.

לעומת זאת, ישנן שתי אלטרנטיבות נוספות שמוצעות - האחת - השטח הוורוד, שמצויין כאן, שהוא יחסית, שטח טרשי גדול מאוד. בשעתו עסקתי באיתור המדויק של אזמות ומדינה שם. יש בו קצת חסרון, שהוא לא יוצר חייץ התיישבותי וקרוב מאוד אל הקו של מבוא בייתר, אל הקו הירוק, אם מסתכלים מבחינת המשך התיישבות במקום הזה.

לעומת זאת, ישנה הצעה שאינה מצויינת כאן, אבל היא כוללת מוצב ירדני גדול, שהיה בין אל-חדר לבין בתיר, במקום הזה. אינני רוצה להכנס כאן לפרטים, אבל בבדיקה של השטח יחד עם האיש שהופקד על הישוב הזה, גיו דוזנפלד, שהוא הרוח החיה בעניין והיה במקום עוד הבוקר, יחד איתי, הוא מאוד, מאוד שמח על האפשרות הזו. לכן אני מציע, ברשותך מיכאל, שלא יוחלט כאן על מקום מסויים, אלא נאמר שיש שלוש אלטרנטיבות.

השר י. נאמן:

מיכאל פתח ואמר בזכריו, שהוא מציע, שתמקום

המדויק יקבע לאחר מכן.

חייכ ח. פורת:

כזי לא לעורר מתח, לא הייתי מציע לקבוע מקום מסויים, אלא לומר שיש שלוש אלטרנטיבות ומתוך שלושתן יקבע המקום ומתאים ביותר.

השר י. פאמן:

זו הצעה.

מר מ. דקל:

אנו נשתדל לזת את המקום הטוב ביותר, במידה ויהיה ברשותנו.

חייכ ח. פורת:

המקום שנמצא כאן, הוא המקום, שלפי זעתי יש בו את כל העדיפויות. זה שטח מאוד מתאים מבחינה טופוגרפית. זה שטח גדול, שטח שקרוב לביתר ועונה על חייץ התיישבותי בין חוסן נחלים ובתיר.

עכשיו, אני אמשיך בקשר לנקודה הזו של דניאל - אני חושב, שזו נקודת התיישבות חשובה מאוד, ולרות, שכפי שאמרתי, היא מוקמת באזור של גוש עציון, שלכאורה הוא כבר ותיק. זו נקודה שיוצרת קשר על הדרך חדשה המתוכננת בין הר גילה, דניאל וגוש עציון. זו דרך חדשה, שכבר אושרה בשעתו בוועדת השרים לפני מספר שנים.

אני הייתי מציע, לגבי דניאל, שבו, בתאום עם משרד הבטחון ותחילה איזו שהיא ראשית של מוקד זמני, כדי לזרז את העניין, ראשית: שדניאל כישוב שאמור להיות ישוב קהילתי, ושאמנם אנשים יבנו בו את ביתם, כמו ידיתם, במסגרת "בנה ביתך", אבל במסגרת קהילתית בעלת אופי מוגזר יותר - שהטיפול בישוב הזה יהיה במסגרת החטיבה לתיישבות של ההסתדרות הציונית, שתמחתה בנושא

הזה, בלי לתת לזה את התקציבים הרחבים, שנתינים לשובים במקומות מרוחקים יותר, אבל בכל זאת, שהעניין של תשתית לדאש השטח פלוס מוקד זמני מינימאלי, יוטל על תחטיבה להתיישבות. אני חושב, שהדבר הזה יאפשר לתת זהות לשוב. נאמר, שבניית אפרת, שנמצאת כאן, לוקחת כבר 7 שנים. כאן, לעתיד, תוך שנה - שנתיים, ניתן יהיה לדאות ישוב לתפארת עם טיפול מתאים.

בקשר לתקוע, אני רוצה לחזק את ידיו של מיכאל, שכיוון שהמיקום המדויק לא נסגר סופית, שכל האטרנטיבות יוגדרו כאזמות מדינה ויתפסו.

מר י. שפירא:

אני מוכרח לצאת. העברתי פתק ליו"ר, שאני תומך

בהצעה.

מר א. בראון:

על נושא ביתר רק מילה אחת - אני לא הייתי תומך בהצעה של חנו. אני אומר זאת כאן. הבעיה היא, שכרגע, עד כמה שאנו יודעים, אין פה אדמות מדינה. לעומת זאת, השטח הזה, שגם הוא נבדק ע"י גיו וכמובן ע"י הגברת פליאה אלבק, הוא ממש שטח, אשר מתאים, בדיוק, לבנות מקום גדול ומאפשר ללכת ולהתפתח במקום. אני אומר את זה, כי אני מקבל את מה שאמר מיכאל. בכל מקרה, אני נגד הרכס הזה של גילה, כי זה ממש מקום לא מתאים.

בנושא דניאל, אני תומך במה שאמר חנו. הגרעין

שעלה לשם הוא גרעין...

השר מ. ניסים:

הוא עוד לא עלה. שרוצה לעלות.

הגבי פ. אלבק:

שם תחילו לעבוד. הייתי שם לפני כמה ימים,

הטרקטורים עובדים שם.

מר א. בראון:

הגרעין שעלה לשם הוא גרעין דניאל. הוא גרעין

שמטופל כבר תקופה ארוכה. גם הוא עולה לשם כתוצאה ממה שקרה בבית לחם. לפי דעתנו, זה מקום חשוב ממדרגה ראשונה, מבחינת מיקומו, על שני הכבישים, על הכביש שקיים היום, שמחבר בין בית-לחם לגוש עציון. הוא ממש יושב יפה על הכביש עצמו, על הקשר לגוש עציון ויש לו חשיבות גדולה. אלו אדמות יהודים מקדמת דנא. השטח הוא די קטן. אנו יכולים על השטח הזה להתחיל דבר, שהוא ילד ויתפתח. אין כוונה לעשות שם ישוב חקלאי. האנשים בחול מתכוונים לבנות שם את בתיהם. אבל כדי שם יבנו שם את בתיהם, צריך להתחיל במוקד קטן במקום. מערכת הבטחון עזרה להם. היא נתנה להם אוהלים, נתנה להם קרוונים, כדי שהנשים עם הילדים לא יהיו בחוץ. אני מציע, שהסוכנות היהודית תיקח את הישוב הזה תחת טיפול, תשקיע בו קצת כסף, לא הרבה, כפי שחנן אמר. יחד עם זה, תתכנן את המקום הזה, על-מנת שאפשר יהיה לבנות אותו.

אם נחכה לזכרים נוספים יותר רחוקים, לא בא

בחשבון, שהישוב הזה ירד מהמקום. הקבוצה הזו שיושבת שם לא תרד מהמקום. זכר, בואו ניקח את זה ונלך עם זה קדימה.

המקום השלישי זה הנושא של תקוע בי או הדודיון.

דעו לכם, שתמקום שם יושבים שם היום, גם הוא שטח מזינה. נכון שהוא נמצא במקום קצת נחות. יכול להיות, שבמשך הזמן נפתח את המקום הזה ככניסה להדודיון עצמה.

אבל הישוב בחזלט מיועד למקום אחר, גם כן, נבזק, וצריך לבזוק בזיוק את המקום.

השר ז. הנדל:

זה למעשה תקוע גי', כי היה כבר תקוע ביי.

מר א. בראון:

אבל תקוע ביי הפך למעלה עמוס. גם כן, התארגן

גרעיו, בתחילתו, מתקוע עצמה.

(מכאן רשמה ז.ת.)

(עז כאן רשמה ל.ז. - מכאן ז.ת.)

מר א. בראון:

גם תקוע, במקום שם יושבים היום, צריכה להכנס לטיפול הסוכנות היהודית, כדי להתחיל לבחון את האנשים ולעזור להם. חיברנו להם מים עיי הצבא, ישרנו להם שטח. משהו צריך לקחת זאת בידיים ולהתחיל לטפל בזה. לא מדובר בהרבה כסף וצריך להתחיל להזיז זברים אלה קדימה.

אינני רוצה להדחיק את הדיבור על חשיבות המקום.

זהו איזור, שיש לגביו קונצנזוס לאומי ואם יש מקום, שיש בו חתיישובות ערבית צפופה ביהודה ושומרון, זה המקום הזה. מוכרחים להכנס למקום זה עם ישובים. יכולים לטעון, שיש אפרת, יבנו אותה וידחיבו אותה. זה לא מספיק. צריך להכנס ולספר מקומות נוספים. כל האיזורים מסביב לירושלים, דוקא הדרומיים והמזרחיים, מתמלאים בחתיישובות ערבית, כולל על שטחי מדינה. ברגע שם יושבים, אלה כבר לא שטחי מדינה.

לכן, למרות שם נראים מקומות קטנים, לפי זעתי,

יש חשיבות עצומה לשבת בשלוש הנקודות, שדיברנו עליהם היום.

אך אם נצא משיבה זו עם החלטה, שעושים זאת -
וזה הכל, לא יקרה כלום. אנו צריכים לצאת משיבה זו בחלטה, מי עושה זאת.

סגן תשר מ. זקל:

בסיכום עם ההסתדרות הציונית, היא לוקחת על עצמה
את הקמת תקוע, כלומר, כל הישובים שאנו קוראים איזור אי. לגבי איזור גי, היה
סיכום בין ההסתדרות הציונית לבין הגרעין, שההסתדרות הציונית תתכנן את הישוב
ותלווה אותו חברתית. מעבר לזה, זה לפי הכללים של "בנה ביתך". יש הדבה מאד
"דינאליים", שצריך היה לקחת ולהעביר לטיפול הסוכנות יהודית. השאלה היא אם עם
ישראל יכול להחליט לפי מקרה ספציפי או כקריטריון כללי. כקריטריון כללי, זה
מקום, היכן שאני סיכמתי עם הגרעין, באי לו תנאים הם עולים לשם.

מר א. בראון:

לא התכוונתי להיות מליץ יושר - אלא להיות מעשי.
אם אנו רוצים שיקום שם ישוב, צריך לטפל בו ממש. אנו הולכים לקראת חורף. איפה
יהיו האנשים האלה?

מר י. גדיש:

אני חושב, שכל תכנית לעיבוי גוש עציון, היא
תכנית שצריך לברך עליה. השאלה היא, מה הדרך, שאפשר להביא לאיזור יותר יהודים,
באמצעים המוגבלים העומדים לדשותנו. אני לא בטוח, שהשיטה של פיזור תאמץ
ומשיכת תשתיות לכל 100 דונם, היא הדרך הנכונה לבר זה.

מר ח. פורת:

התשתית שם צמודה.

מר י. גדיש:

האמן לי, שאני מכיר את האיזור לא רע.

לנושא חוות כהן - כרמים נוגעים בו, משני צדי

הגבעה, די חזק. רצינו להעלות שם את מגדל עוז ולא ראינו איזו שהיא אפשרות
להרחיב.

הדרך של פיזור ישובים קהילתיים, מבחינה

תקציבית, עולה לנו, בדרך כלל, פי 10 מאשר להביא משפחה לאיזור כמו אפרת, שול בי
או גי; או, ניקח לדוגמא, את מעלה אדומים, ששם יש כ-2,500 יחידות.

אם יש תפקידים יצוריים ספציפיים, אני מכין את

התפקיד של הפיזור. אך אלעזר נמצאת לא רחוק מדניאל. אני לא בטוח, שהשיטה של
פיזור המאמץ ופיזור המקורות היא שיטה, שתביא לנו יותר ויותר יהודים לגוש
עציון. עדיפות ראשונה היא היום, בחולת, לקשור את הגוש עם השפלה. נדמה לי,
ששם היה צריך להיות עיקר המאמץ.

מר מ. דרובלס:

סלח לי אדוני, אתה מייצג את האוצר. למה אתה

מדבר בכיוון כזה? יש פה כוונה פוליטית ברורה. אני מוחה על כך בכל תוקף. אתה
מייצג את ממשלת ישראל, תדבר בכיוון של ממשלת ישראל ולא דעות פרטיות שלך. על
כך אני מוחה.

מר י. גדיש:

אני מודיע לפרוטוקול, שלא היתה לי שום כוונה

פוליטית בדברים שאמרתי, אלא רק כוונה התיישבותית.

אם מתי רוצה שאני אקשור זאת לצד התקציבי של

העסק, הרי שהחשתי לכיוון מערב, פרוסה לאורך.

מר א. בראון:

אם כן, למה צריך להקים שם קיבוץ?

מר י. גדיש:

מנקודת ראות האוצר, אני רוצה לומר משהו. בישיבה

הקודמת, סיכם היו"ר - וכך גם נכנס בתמליל של הפרוטוקול - שההחלטות שמתקבלות

כאן, שאינן מובאות יחד עם תכנית תקציבית מפורטת, הן תכניות עקרוניות לא לביצוע.

סגן השר מ. זקל:

הן תכניות עקרוניות לביצוע ותהליך הביצוע הוא

במובן בין משרדי הממשלה המתאימים ובין המוסדות המיישבים.

מר י. גדיש:

אני רק מצטט את היו"ר הקבוע של הועדה. כך הוא

אמר וכך נמצא בתמליל, שההחלטות יהיו לביצוע רק כשהן תוגשנה עם תכנית תקציבית.

אי לזאת, לגבי כל ההצעות הנמצאות פה, אני

ביררתי גם עם נציג משרד הביטוי, האם הנושאים מתוקצבים והוא השיב לי, שעדיין לא

ומדובר פה על "בטח ביתך" שאיננו עולה בתקציב. אך במדה שהנושאים האלה דורשים

תקציב, הם חייבים להיות מתואמים, גם בהתאם לתקנון הממשלה וגם בהתאם לסדר הרגיל

של עבודת ממשלה. עד כמה שלי ידוע, הדברים האלה עדיין לא תואמו עם משרד האוצר.

השר ז. רמז:

יש לי הצעה לסדר. אני רואה, שמלבד הערות האוצר, יש ויכוח בין שתי תפיסות, בנושא הקונקרטי של דניאל. אני חושב, שדבר זה צריך להיות בהכרעה, בזמן שאנו יכולים להכריע. אני רוצה להשתתף בהכרעה. אני מוכן, שבשבוע הבא תהיה ישיבה מיוחדת לכך. מה שמוסכם, תאשרו היום; לגבי מה שנתון במחלוקת, אני רוצה להיות שותף בהכרעה ואני חייב לצאת, לפיכך או לי נעביר זאת לשבוע הבא.

השר י. נאמן:

עצם התכנית מתקבלת, אך יש פה בעיה של הביצוע לגבי דניאל, אם אפשר להטיל על מישהו, שיגרום לכך, שתהיה שם קורת גג לפני חורף.

מר י. גדיש:

הערתי היתה לגבי כל הישובים.

השר י. נאמן:

לגבי הערת גדיש - ברור לי, שלתכנית יש ערך, כשהיא מתוקצבת. אך אני לא מניח, שמביאים הנה דברים, שם אינם מתוקצבים.

מר י. גדיש:

אז אני מודיע לך, שם לא מתוקצבים.

השר י. נאמן:

אני, כממלא מקום היו"ר, לוקח על עצמי לבדוק מהיכן כסף זה יבוא ואם צריך, לזכות לאוצר.

מר י. גדיש:

אני, בכל אופן, רוצה לומר, שהחלטות כאלה, שיחייבו גם את שר האוצר, חייבות להיות מתוקצבות מלכתחילה ולא לקבל, קודם כל, החלטות ואחייך לחפש כיסוי תקציבי. זה חלק אינטגרלי של החלטה ואני מסתמך על דעתו של היו"ר הקבוע.

השר י. פאמן:

היות וישיבתי פה היתה בנויה על זה, שלזכרים אלה יש אמצעים, אז אני אצטרך לזאוג, יחד עם שר האוצר, שיהיו לך אמצעים. בכל אופן, האחריות היא עלי.

מר א. בראון:

כל ועדת השרים, מאז שאריק איננו, לא שווה כלום. עכשו אני יכול להגיז זאת בגלוי. הועדה עוד לא החליטה שום החלטה לביצוע.

גבי פ. אלבק:

אני רוצה להתייחס, לכל אחד מתקומות האלה, מבחינת זמינות קרקעית-משפטית. דניאל - זמין, ניתן לעשות שם מה שרוצים. אנחיל - בחלק הדרומי, זמין, אלה אדמות יהודים; החלק הצפוני אינו זמין, הוא בערר בועדת העררים. ז"א, שאם רוצים לבנות שם, בשלב זה, אפשר רק בחלק שבמסגרת הכחולה, עד שיגמר הערר.

מר י. מרגלית:

כמה שטח יש שם?

גבי פ. אלבק:

באלפים. החלק הצפוני יותר, זה האיתור הדרומי של ביתר - אנו חושבים שהוא אדמת מזינה, טרם הוכרז לעררים, כך שצריך לחכות אם יהיו עררים, כאשר יוכרז, לפני שמתחילים לעשות פעולות כלשהן בשטח. יש סיכוי טוב, שמתוך השטח, שהוא גדול מאד, גם לאחר עררים, יהיה שטח ניכר בשביל להקים ישוב יפה מאד, שיהיה על אדמת מזינה.

האיתור הצפוני ביותר של ביתר הוא, אמנם, זמין - הוכרז ולא הוגש עליו ערר, פרט לקטע קטן במצוק הדרומי - אך הוא קשה מאד לבניה, כי הוא מאד תלול. השטח בין השניים, שמוצע כאלטרנטיבה שלישית לביתר, שאומרים שהיה מחנה צבאי ירדני, עד כה לא ראיתי אותו ואני מוכנה לבדוק. בשלב זה, על כל פנים, הוא אינו זמין.

נשאר עוד ענין תקוע גי'. מדובר, בעצם, בשני שטחים, האחד המקום שבו הם יושבים כיום והשני, יש שטח יותר רחוק, זרומית-מזרחית מהרודיון, ששניהם כנראה הם אדמות מזינה, אך גם כן צריך להכריז עליהם ולעבור תהליכים, אם יהיו עררים, לפני שאפשר יהיה לעשות עבודות בשטח. במקום שם יושבים היום יש אדמות מזינה על שטח קטן וגם נאמר לי, שזה עלול להתנגש עם התוואי המיועד לכביש ערד - מעלה אדומים. אחרת, אני אישית הייתי ממליצה על המקום שם יושבים היום, כי הוא קרוב מאד גם לתקוע וגם להר הורדוס ובפועל, זה המקום שם בחרו לשבת; שלא לדבר על כך, שמבחינת תשתית, זה הרבה יותר זול, כי זה על הכביש, והכל כבר קיים שם. על כל פנים, שני המקומות כפופים למה שיהיה אחרי ההכרזה, אם יהיו עררים.

מר מ. זרובלס:

אני מציע, שהועזה תאשר את הקמת תקוע גי ותטיל על ההתחדדות הציונית להקים ישוב קהילתי. הקמת ישוב תקוע גי תהיה מותנית בהקצבת תקציב. במסגרת התקציבים של החטיבה היום, אנו לא נוכל לקחת זאת על

עצמנו. נבקש על כך תקציב מיוחד ויש על כך מו"מ עם האוצר.

בקשר לזניאל - גרעין זניאל פנה להתזרות

הציונית בזמנו וביקש, שהחטיבה להתיישבות, תמליץ בפני ועדה זו להקים ישוב באיזור חוות כהן. לאחר התלבטויות - היות וזה הוצג בצורה כזאת, שהאנשים ישקיעו מכספם ויקימו את המושק - חטיבת ההתיישבות תהיה מוכנה, אם הועדה תטיל עליה, לעשות את התכנון הפרוגרמטי של הישוב. חטיבת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית תגיש את הליווי החברתי לגרעין ומעבר לזה, זה צריך לחול על האנשים עצמם. לפי דעתי, אין מקום להקים מוקד בזניאל. אנו מקימים מוקד באיזורים, שיטנה סכנה, שהקרקע עומדת להשטת מידינו. במקום שאין סכנה כזאת, אפשר לבנות את הישוב בבניה ישירה ואין צורך להשקיע פעמיים משאבים, כשמשאבים אלה כל כך חסרים לנו באיזורים עדיפים אחרים.

לפיכך, אני מציע, לאשר את הקמת זניאל,

כשהפרוגרמה תיעשה ע"י החטיבה להתיישבות. הליווי החברתי יוגש ע"י החטיבה להתיישבות ואילו היתר - כמקובל בתנאים של איזור גי.

לגבי ביתר - אני מציע, שנאשר היום, באופן

עקרוני, את הקמת ביתר. על ביתר מדובר, שתבוא היוזמה הפרטית והיא תבנה שם. כן ירבו יהודים כאלה, שיהיו מוכנים לבנות באיזורים כאלה, מעל בית גיא ללה, אפילו שם סוגרים קצת את בייס ייח גי להי. ייח גי להי יכול חלק מתוך שכונה עירונית גדולה שתהיה. השיפועים, במקום שמוצע, הם קשים מאד. אם היוזמה הפרטית מוכנה להוציא מכספה ולבנות כאן, אנו צריכים לקדם אותה בברכה.

לפיכך, אני אומר, שאנו מקדמים בברכה את הקמת

השכונה העירונית בביתר. אם נוכל להקל עליהם ובחתימצות עם הגרעין והחברה שבונה, יהיה שטח במקום אחר, אנחנו בוחלת נלך אתם, אך לא יהיה צורך להביא זאת שוב לוועדה. כי רבותי, כל הבניה, שנעשית היום ע"י היוזמה הפרטית, היא מבורכת.

יש לנו החלטות, כמו על נאות אדומים, שאיננו יכולים לגשת לביצוען, מחוסר תקציב. אותו דבר לגבי ענתות. אנו צריכים לחזק את מכמשי ולהקים ישובים אחרים, בדרום הד-חברון. אך בגלל בעיות תקציביות - שאני מקווה, שהן תיפתרנה בימים הקרובים - אנו לא יכולים לגשת לביצוע.

אני מציע לאשר דברים אלה. חבל לחכות, כי כל

יום דחיה הוא יקר ביותר.

מר ר. ויץ:

מכל ההצעות המוצעות כאן, אני תומך, ללא סייג, בהקמת עציון הי, כלומר, קיבוץ דתי נוסף לחיזוק גוש עציון בחפורית.

מר י. דקל:

חפורית היא עציון וי. אם אתה מתייחס לעציון

הי, זה מקום אחר.

מר ר. ויץ:

אני מציע, ראשון בתור, על מנת לחזק את גוש עציון ולקשור אותו, קשר חשוב, עם השפלה, להקים את הקיבוץ קודם כל בחפורית. לכל שאר ההצעות אני מתנגד תכלית ניגוד, הן מטעמים מדיניים, אך בעיקר מטעמים מקצועיים.

באשר לתעמים המדיניים, אני לא אחזור עליהם, כי

דעתי ידועה.

השר מ. פסיס:

מישהו אמר, שיש קונצנזוס בענין זה. האם זה

נכון?

מר ר. ויץ:

יש קונצנזוס בענין גוש עציון. את היד הראשונה, להקים מחדש את גוש עציון, אני נתתי. היתה מאחורי זה קונצפציה מדינית, כי אפשר להקים את גוש עציון ולחבר אותה לישראל, מבלי להוסיף, כיום מן הימים, עוד מיעוטים, שהופכים את המדינה לא ככזו, שאני רוצה בה.

אני עכשו עובר לצד המקצועי. אם תמטרה היא לאכלס, בצורה תמהירה, הזולה והמושכת ביותר, את האיזור הזה, עיי יותר יהודים, התצעות תמוצעות כאן ישיגו בדיוק את תמטרה התפוכה. אני רוצה, בענין זה, שדברי ישמעו עד הסוף.

אם אנו קוראים לקבוצת בתים בשם ישוב קהי לתי וכוי, זה לא משנה את הצד הפונקציונלי, שאלה שישבו שם, יזדיקו לפרנסה, לחינוך ולשרותים למיניהם. יש הבדל מהותי בין ישוב קואופרטיבי, שבו בפרט יש משום אי לוצ ולקהילה ולקהילה יכולה להכריח אותו ולקחת חלק מתכנסותיו ולהקדיש לשרותים. על כן, הם יכולים לקיים ישובים יותר קטנים במספרם ובכל זאת, לחזיק שרותים כרמה המקובלת בארץ; מה שאין כן לגבי שכונות אחרות. אני לא מדבר על צורת האכלוס, האם את הישוב העירוני צריך לעשות פתוח לגמרי, או אפשר להקים אותו שכונות-שכונות, כל שכונה עם הועד שלה. אני, בחולט, תומך בזה. אני גם לא מדבר אם הערים צריכות לצמוח לגובה. אני בעד זה שהן יתפשטו, עם גנים, אעפיי שמבחינת ההכבדה על כלכלת המדינה, זה קשה.

רבותי, אתם יוזעים על מה אתם מדברים פה? אתם

מדברים בשכונות עירוניות מפוזרות, ללא כל קשר פונקציונלי. מה שאתם מציעים פה

יהיה יקר ביותר לקליטת משפחה. אף אחד מתמתישבים לא יגיע לסף המינימלי הדרוש לקיומו, הן מבחינת רמת תעסוקה והן מבחינת רמת השרותים.

הקמנו כמה מרכזים עירוניים, ולשל, אפרת. במקום לעשות את כל תמאמצים ולהגיע לסף של הקיום, אנחנו חוזרים מחזש על הנסיון ונמרד של עיירות תפיתוח, שעד היום לא גמרנו אתן ואנו סובלים מהן עד היום הזה. אני לא יכול לשבת ליד שולחן אחד ולתת יד לדבר, שאני יודע, שיבוא יום, שזה יזעק לשמיים ויגידו מי הם הכורים וייעמי הארצות", שלא ראו מינימום של זכרים, שכל מומחה, אשר גומר את הטכניון, יודע אותם.

אנחנו שוב נותנים יד לפיזור בולתי מוצדק של הקמת עיר מודרנית, כמו שאנו רוצים. הסוף יהיה, שמה שנעשה יחליש את ירושלים מחד ואת גוש עציון מאידך. אם אביא לכם את החשבון, מה צריך כדי להשלים את כל מה שעשינו מצפון לירושלים, גבעון וכו', הרי זה זכר נורא. אנו לא יכולים לדוץ ולזרוע ישובים.

לחלוקה להתיישבות - וחזקה, שאני מגן עליה - אין לה הידע לעסוק בזה. אנו עוסקים בישובים כפריים. בזה אנו מומחים גדולים, מהטובים בעולם. אנו לא עוסקים בישובים עירוניים. לזה יש משרד הביטוי ואני מעיד עליו, שאתו היו לי בעבר מלחמות גדולות, שבזמן האחרון, מה שהוא הקים, הוא הקים יפה מאד. העיר ימית היתה עיר לתפארת, גם קצריין. הם יודעים את תולאכה. מפקד גדוד רץ, לוקח מפות, עושה לי כל מיני סימנים על תמפות. זה פתרון של התיישבות רצינית?

מר א. בראון:

זה בדיוק מה שהיה בגליל עם תמצפים. בדיוק כך

אמר השר פת, כשאריק הציג את תכנית התמצפים, שאתה עשית אותה.

מר ר. ויץ:

אילו אני הייתי מציג, במקום אריק, את תכנית כיבוש בירות, כך זה היה נראה. אריק לא בקי בזה. אמרתי לאריק 20 פעם. אם היו מציעים לי להיות מפקד אוגדה, הייתי מקבל זאת עלי? הוא הציג את המצפים לא טוב. אילו אני הייתי מציג את המצפים, אני מבטיח לך, שזה היה מתקבל על הדעת, כי אני בעל מקצוע.

את כל הנושא הזה צריך להטיל על בעל מקצוע, בהדרכה של המשרד הנוגע בזכר - ורם יודעים את מלאכתם - ולהציב לו מטרה ולדאות איך משיגים את המטרה במינימום התשקעות. אני כבר לא מזכיר על כך, שבלי תקציב, לא נעשה כלום. הרי אתם מזכירים על זכר אדיר. אתם יודעים מה זה פריצות זרעים פה? אתם יודעים על מה אתם מזכירים פה?

סגן השר י. דקל:

כבר נעשה משהו דומה לזה בארץ.

מר ר. ויץ:

אתה אומר את זה לי? אני לא בקי בזה? לאחר שהורדתי את ההסתייגות הפוליטית שלי - ועשיתי זאת בצורה ישירה וישרה - אני פונה לשולחן זה ומציע לו, לקחת את כל הקומפלקס הזה, להטיל אותו על בעל מקצוע ולבקש ממנו תשובה מתאימה, מה יהיה הכי זול, הכי יעיל והכי מהיר ולהביא הנה הצעה, שמתחתיה יהיו שלבים, יהיו קשרים פונקציונליים, תהיה איזו מחשבה לגבי תעסוקה ושרותים.

מר מ. זרובלס:

אך יש כל התשתית הזאת. אתה היחידי שמבין בזכרים אלה? אל תזלזל באינטליגנציה הכללית של האנשים. למה אתה מוריד זאת

לדמה כל כך נמוכה?

מר ר. ויצ:

כאשר תכננו את מעלה אדומים, היה היוזר תמונה עופר. היינו מאותה מפלגה ואפילו מאותו פלג של המפלגה. אני אז אמרתי: אם לא נתכנו זאת בראיה רחוקה, בסופו של דבר, מעלה אדומים יישב יותר ערבים מיהודים. לצערי, זה הולך ומתגשם עכשו, הולך ולעשה. תראו מי בא למעלה אדומים בבוקר ומי יוצא משם בערב. ריבונו של עולם, כך לא ניישב את הארץ. אני אומר זאת בכאב וברצינות הכי גדולה.

מר א. בראון:

הנתונים ממש מטעים את הציבור. 300 פועלים, שום הרוב שם, כולם יהודים, שעובדים בתע"ש. כל המפעלים האחרים הם בתי מלאכה קטנים, ששם עובדים ערבים.

השר י. נאמן:

רענן, אני עומד לדשותך בימים הקרובים, נשב ותשכנע אותי בצד המקצועי.

מר ר. ויצ:

אבוא לעזרתך ברצון רב. אני מתנגד, תכלית ניגוד, לכל האופרציה, אך אני משול לדופא נשים, שעקרונית הוא מתנגד לתפלות, אך כשהוא נקרא לשו ולחן הניתוח, הוא עושה זאת במיטב יכולתו.

מר ח. פורת:

אני יושב לדאשונה בועדה זו ותמיד התייחסתי אליה במלוא הכבוד ובמלוא הרצינות, כי היא מכריעה את נושא ההתיישבות בארץ-ישראל. אך הדברים, שנאמרו כאן, מחייבים, לפי דעתי, שתי הערות. הערה ראשונה לגבי דברי

רענן - הדברים לא נעשו באופן פרטיזני. למשל, הדברים נעשו בהתיעצות עם חיים צבן, שהוא מארגן את תכנית ה-100,000. יש פה מחשבה על רצף התיישבות מירושלים לגוש עציון, הכולל את ביתר, דניאל ואפרת. תשתית האיזורית היא אותה תשתית, הן של בתי ספר, חשמל ודרכים. כאן לא מדובר לכזו את הכל בצפיפות אחת, אלא להתפרס על שטח, אך עם תשתית מרכזית איזורית. צריך גם לזכור, שיש לנו קשיים בנושא תמיקום, מבחינת האזמות ההודיות.

אין לי ספק, שתכנית זו עונה מבחינה מקצועית, מה גם שיש לה את כל הביטוי המקצועי ולך.

תורה שניה - לגבי נושא התקציב. אני מצטער שגדיש לא נמצא כאן, אך אני חייב ולחות על דרך הצגת הדברים. היה סיכום עם ראש תממשלה, היה סיכום עם שר האוצר, על תקציב ליושבים האלה. הדבר הזה ירד עיי מנכ"ל האוצר אל האחראים על התקציבים. מכיוון שיעקב גדיש היה בחופש, ישבנו עם שטנר, שהוצע כפרננט לענין זה. אז לבוא ולאן ולומר, שלענין הזה אין שום תקציב, לאחר שנעשתה עבודה והוקמה ועדה, מטעם תממשלה, שבראשה מיכאל זקל, שהציעה תכנית והגישה אותה, פירושו לתפוך את המסגרת כאן לדבר מגוחך. לא יתכן דבר כזה.

השר י. נאמן:

אני לא קיבלתי את מה שהוא אמר. כי לא היינו דנים בדברים, אם לא היה להם כיסוי.

מר י. זקל:

אני רוצה תורה פורמלית. אנחנו דיווחנו בכתב לוועדה, בענין הקמת הישוב בעציון הי. זהו ישוב, אשר הוחלט עליו לפני יותר מחמש שנים. אני מבקש, שזה יצורף לפרוטוקול. תכנונה היא לאנחיל.

גבי פ. אלבק:

בכפוף להסתייגות שלי.

השר י. נאמן:

אנו מאשרים את ההצעות, כפי שהן הועלו, עם הפרטים הבאים, לגבי כל אחד מהמקומות: לגבי ביתר - יעשה עוד טיפול של קביעת המיקום הסופי וידווח לוועדה על המקום שנקבע.

סגן השר מ. דקל:

ידווח בכתב ליו"ר ולסגן מזכיר וממשלה, כדי לא לקיים שוב ישיבה.

מר ר. ויצ:

אני מאד מבקש, שבא-כח משרד הבינוי ישותף בענין.

מר מ. דרובלס:

על מי מטי לים לאשר את המקום של ביתר?

סגן השר מ. דקל:

על הצוות הבינמשרדי, שכולל את משרד הבינוי ואת משרד האוצר.

אלימ ד. סתו:

משרד הבינוי, מחוז ירושלים, במסגרת תכניות שלו, איתר במפורש את האתר הזה, שמסומן כאן כביתר, כאתר חשוב מבחינתם ומרכזי להקמת עיר לוויין לירושלים. כך שמחוז ירושלים של משרד הבינוי שותף לאיתור זה.

השר י. טאמן:

לגבי דניאל - הדברים שמוסכמים, מוסכמים, כולל זה, שההסתדרות הציונית מטפלת בכל השלב הארגוני. אך יש בעיה זחופה של האנשים הגרים שם וצריך לארגן להם לקורת גג.

מר מ. זרובלס:

הם יכולים לחזור חזרה לאן שמשם באו.

השר י. טאמן:

אני מציע, שזיון בענין שוב עם זקל ומתי.

מר י. זקל:

מדובר כאן על ענינים מקצועיים. לי יש רושם, ולרות שיש פה נתק בעלות, שצדופה הצורמלי של דניאל לאפרתה, מחויבת תמציאות. זה יצור רצף של מחשבה עירונית על הכביש הקיים של ירושלים-חברון ויש לזה אספקט מכל הבחינות. להפוך זאת לגרעיטון, אין לזה שום משמעות.

השר י. טאמן:

לעתידי, אין לי ספק, שיהיה כך. הבעיה היא, בינתיים, בשלב הזה, לארגן שתהיה קורת גג. אני מציע, למצוא פתרון אז-הוק.

מר מ. זרובלס:

אדוני היוזר, אנו נתכנן ישוב קהילתי עם אופי כפרי. אנו ניתן ליווי חברתי לגרעין. מבחינת תשתית ולאש השטח, אם הדברים לא יהיו סבירים.....

גבי פ. אולק:

זה לאורך הכביש הראשי ירושלים-חברון.

מר מ. זרובלס:

אך הרי הם יקבלו הטבות ממשרד הביטוי. אז אם יהיו זכרים לא סבירים, נדון אתם בקשר לזה. אך היום להחליט כל מיני זכרים אחרים, זה להשלוח את אנשים, שאחר כך לא נוכל לזוז להם זאת.

השר י. נאמן:

אני מציע, שער לישיבה הבאה, ננסה לחפש פתרון

בנקודה זו.

השר מ. נסים:

אני מביא לאישור הועדה את הסיכום לגבי דניאל. ועדת דקל תכין הצעה מושלמת ותביא זאת לוועדה כאן.

השר י. נאמן:

אני מבין, שתקוע היא באחריות ההסתדרות הציונית. לגבי פחליון, שמענו את הדברים, שגבי אולק אמרה על מצב האדמות.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

הת/28. מינויו של שר המדע-והפיתוח לתפקיד סגן-יושב-ראש הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית

יושב-ראש הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית (להלן - הוועדה להתיישבות) מודיע כי:-

(א) הממשלה החליטה לצרף את שר המדע-והפיתוח כחבר בוועדה להתיישבות(החלטה מס. 800 ב' של הממשלה מיום י"ב באב התשמ"ב-1.8.1982);

(ב) ההסתדרות הציונית העולמית זכאית לצרף חבר נוסף מטעמה לוועדה להתיישבות.

יושב-ראש הוועדה להתיישבות וחבריה מברכים את שר המדע-והפיתוח ומאחלים לו עבודה פוריה - ליישוב ארץ-ישראל.

שר המדע-והפיתוח משיב למברכיו.

יושב-ראש הוועדה להתיישבות מציע למנות את שר המדע-והפיתוח לתפקיד סגן-יושב-ראש הוועדה.

חברי הוועדה להתיישבות מטעם ההסתדרות הציונית העולמית, יחד עם יתר חברי הוועדה, מברכים לגופה של הצעת היושב-ראש - תוך מסירת הודעה כי ענין מינויו של סגן ליושב-ראש הוועדה להתיישבות, מטעם, יובא לדיון בפני המוסדות המתאימים של ההסתדרות הציונית העולמית.

מ ח ל י ט י ס (פה-אחד), בהמשך להחלטה מס. 800 ב' של הממשלה מיום י"ב באב התשמ"ב (1.8.1982):

למנות את שר המדע-והפיתוח לתפקיד סגן-יושב-ראש הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית.
/רובותיים.

הת/29. רכבותיים נוספים בגולן:-
תכנית אופרטיבית לפיתוח רמת-הגולן בשנים
1982 - 1987

המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות פותח.

בריון משתתפים: השרים מ. צפורי, ש. ארליך,
י. נאמן, ז. המר ומ. נסים; הייה י. הראל,
י. שבס, מ. דרובלס, א. בראון, י. דקל,
י. צמח, י. מרגלית, ר. ויץ, ז. גינדל,
מ. לרר, ח. פורת ומ. דקל.

מ ח ל י ט י ס , במסגרת מדיניות הממשלה
בנושאי ההתיישבות, כפי שנקבעה בהחלטותיה
מס. 145 מיום כ"א בחשוון התשי"ס (11.11.1979)
ומס. 205(נח/2) (ג) מיום ה' בכסלו התשי"ס
(25.11.1979):-

(א) לאשר עקרונית את "רכבותיים נוספים
בגולן" - תכנית אופרטיבית לפיתוח
רמת-הגולן בשנים 1982 - 1987, אשר
הוגשה על-ידי החטיבה להתיישבות של
ההסתדרות הציונית העולמית.

(ב) 1. להסמיך את סגן שר החקלאות לענייני
התיישבות, בתיאום עם יושב-ראש
הוועדה להתיישבות, המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית
להקים צוות-מומחים בינמוסדי לשם
תכנון מפורט של השנה הראשונה של
תכנית החומש הנ"ל;

2. הצוות הבינמוסדי האמור יגיש בהקדם
לוועדה להתיישבות הצעה של תכנית
מפורטת לשנה הראשונה של "רכבותיים
נוספים בגולן";

3. סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
יודיע לסגן מזכיר הממשלה את דבר
כינונו של הצוות הבינמוסדי;

./להטיל

4. להטיל על הצוות הבינמוסדי הקיים, בראשות סגן שר החקלאות לעניני התיישבות, לבדוק את הצעתו של שר התקשורת בענין הגדלת שטח-הקרקע למשתכן במסגרת תכנית "בנה ביתך".

(ג) הוועדה להתיישבות קוראת למשרדי הממשלה להעביר ליישום ברמת-הגולן - נושאי תעסוקה.

הת/30. ביתר: יישוב עירוני באזור גוש-עציון

סגן שר החקלאות לעניני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים, ז. המר, וי. נאמן; הייה מ. דקל, ח. פורת, א. בראון, י. גדיש, מ. דרובלס, ר. ויצ, ד. סתו והגבי פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ס , כפוף לחוות-הדעת המשפטית של מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה, בענין הבעלות על הקרקע:-

(א) לאשר הקמתו של יישוב עירוני פתוח כשם ביתר.

(ב) היישוב יוקם באזור גוש-עציון. מיקומו המדויק ייקבע על-ידי הצוות הבינמוסדי בראשותו של סגן שר החקלאות לעניני התיישבות, במועד מאוחר יותר וידווח לוועדה להתיישבות.
/היישוב

(ג) היישוב יוקם על-ידי יזמים פרטיים אשר גם ישאו בהוצאות הקמתו למעט התשתית-לראש-השטח אשר תמומן על-ידי המדינה.

(ד) בשלב הראשון יכלול היישוב כ-700 משפחות.

(ה) הוועדה להתיישבות רושמת לפנייה את הודעתו של סגן-יושב-ראש הוועדה, כי הוא לוקח על עצמו לבדוק עם שר האוצר את הנושא התקציבי שקשור בהקמת היישוב, אם יהיה צורך בכך.

הת/31. דניאל: יישוב קהילתי כפרי בגוש-עציון

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים, ז. הר, וי. נאמן; והייה מ. דקל, ח. פורת, א. בראון, י. גדיש, מ. דרובלס, ר. ויצ, ד. סתו והגבי פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ס , כפוף לחוות-הדעת המשפטית של מנהלת המחלקה האזורית בפרקליטות המדינה, בענין הבעלות על הקרקע, לאשר עקרונית הקמתו של יישוב קהילתי-כפרי בשם דניאל, לפי הפירוט כדלקמן:-

(א) היישוב יוקם בגוש-עציון (על אדמות חוות-כהן) בנ.צ. מס. 1390/1730; בשלב ראשון על שטח של 105 דונם ועוד 64 דונם שיועדו בעתיד לפיתוח.

(ב) היישוב יסונף למועצה האזורית גוש-עציון.

./היישוב

(ג) היישוב ייבנה על-ידי המתיישבים, באחריות - מבחינת התכנון והארגון, של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

(ד) הסיוע למתיישבים להקמתו של היישוב - יינתן על-פי הקריטריונים הנוגעים לענין, של משרד הבינוי-והשיכון.

(ה) הוועדה הבינמשרדית לעניני התיישבות, בראשותו של סגן שר החקלאות - תעבד את כל הפרטים הנוגעים לענין הקמתו של היישוב, ותביא תכנית מלאה לאישורה של הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית.

(ו) הוועדה להתיישבות תדון בכל הנושאים הכרוכים עם שהותם של המתיישבים אשר כבר נמצאים בארץ - בתקופת החורף.

(ז) הוועדה להתיישבות רושמת לפניה:-

1. כ-50 משפחות מאורגנות במסגרת גרעין שיבנה את היישוב וכי גרעין זה רשום כאגודה;

2. את הודעתו של סגן-יושב-ראש הוועדה, כי הוא לוקח על עצמו לבדוק עם שר האוצר את הנושא התקציבי שקשור בהקמת היישוב, אם יהיה צורך בכך.

הת/32.

נחליון (עציון הי): יישוב שיתופי
במסגרת המועצה האזורית עציון

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. נסים, ז. המר,
וי. נאמן; והייה מ. דקל, י. דקל,
ח. פורת, א. בראון, י. גדיש, מ. דרוכלס,
ר. ויץ, ד. סתו והגבי פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ס , מכוח החלטה
מס. 362(הת/6)(א) של הממשלה, מיום
י"ב בשבט התשל"ז (30.1.1977) וכפוף
לחוות-הדעת המשפטית של מנהלת המחלקה
האזורית בפרקליטות המדינה בענין
הבעלות על הקרקע, לאשר כדלקמן, הקמתו
של יישוב שיתופי בשם עציון הי(נחליון):-

(א) היישוב ימוקם בנ.צ. מס. 150/120
והוא ישתייך למועצה האזורית עציון.

(ב) בשלב הראשון תהיה באתר היאחזות
נחיל.

(ג) התכנון המשקי של היישוב יאושר על-
ידי רשות התכנון של משרד החקלאות.

(ד) הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית רושמת
לפניה את הודעתו של סגן-יושב-ראש
הוועדה, כי הוא לוקח על עצמו לבדוק
עם שר האוצר את הנושא התקציבי שקשור
בהקמת היישוב, אם יהיה צורך בכך.

הח/33. תקוע ג': יישוב קהילתי ליד הרודיון

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

כדיון משתתפים: השרים מ. נסים,
ז. המר וי. נאמן; והייה מ. זקל,
ח. פורת, א. כראון, י. גדיש, מ. דרובלס,
ר. ויץ, ד. סתיו והגבי פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ס , כפוף לחוות-הדעת
המשפטית של מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות
המדינה, בענין הבעלות על הקרקע, לאשר
כדלקמן, הקמתו של יישוב קהילתי בשם
תקוע ג':-

(א) היישוב יוקם ליד הרודיון
בנ.צ. מס. 172/115 וישתייך למועצה
האזורית עציון שבמסגרתה יקבל את כל
השירותים הציבוריים והמוניציפליים.

(ב) היישוב יתוכנן ל-250 משפחות כאשר
השלב הראשון יקיף 60 משפחות.

(ג) תעסוקת התושבים תתבסס על תעשייה ועל
קיט.

(ד) החטיבה להתיישבות של ההסתדרות
הציונית העולמית אחראית לביצוע
החלטה זו.

(ה) הוועדה להתיישבות, המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית, רושמת
לפניה את הודעתו של סגן-יושב-ראש
הוועדה, כי הוא לוקח על עצמו לבדוק
עם שר האוצר את הנושא התקציבי שקשור
בהקמת היישוב, אם יהיה צורך בכך.